ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Оҳангарон цемент заводини қураётган азаматлар корхонанинг учинчи айланма печини муддатидан бир ой илгари фойдаланишга топшириш учун курашмоқдалар. Суратда: қурилишда энг илғор монтажчилар бригадасининг аъзоларини кўриб турибсиз. Бу бригада коллективи смена топшириқларини муттасил ошиғи билан бажаряпти.

В. Кожевников фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ҚУРИЛИШНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети томонидан чақирилган республика кенгаши КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарорлари асосида етти йилликнинг бешинчи йилида Ўзбекистон қурувчилари олдида турган янги вазифаларни муҳокама қилишга бағишланди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида очилган бу кенгашга республика қурилишлари ва бинокорлик материаллари саноати корхоналарининг ишчилари, инженерлари ва новаторлари, илмий ва лойиҳалаш ташкилотларининг ходимлари, партия ва совет органларининг вакиллари, шунингдек Белоруссия ва Тожикистон қурувчиларининг делегациялари тўпланди.

Кенгашни КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг саноатга ва қурилишга раҳбарлик бюроси раисининг ўринбосари С. И. Ибраҳимов доклад қилди.

Кенгашда қурувчиларнинг юксак социалистик мажбуриятлари қабул қилинди.

Кенгаш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, ўртоқ Никита Сергеевич Хрущевга табрикнома йўлладилар.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети саноат ва қурилишга раҳбарлик бюросининг раиси Н. В. Мартинов нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё бюроси раисининг ўринбосари А. И. Акулинцев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидатлар Қ. Муртазоев, И. М. Нажесткин, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Саноат ва қурилишга раҳбарлик бюросининг аъзолари П. В. Каймаков, И. В. Марцинюк, С. Н. Нуриддинов, М. Р. Рамазонов қатнашдилар. (ЎзТАГ).

ОЙЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларга сайловлар кунини меҳнатда янги ғалабалар билан нишонлаш учун курашаётган Нукус сут-ёғ заводи коллективи дастлабки ютуқни қўлга киритди. Корхона ишчи-хизматчилари ғайрат билан меҳнат қилиб, ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш январь ойи планини орттириб бажардилар.

Шу кунларда планга қўшимча ёғ, қаймоқ ва бошқа сут маҳсулотлари ишлаб чиқараётган коллектив мусобақасида илғорлар сафи кенгайиб бормоқда. М. Тулегенова, Д. Тамбаева, Б. Хўжамбоев сингари ўнлаб ишчилар смена нормаларини 1,5 баравар адо этмоқдалар.

Ф. АН.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

45-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 22 (12.375)

Шанба, 26 январь 1963 йил

Баҳоси 2 тийин.

НЕФТЧИЛАР ТАШАББУСИ

Андижон саноат область партия комитети «Полвонтош» нефть кони ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг областдаги барча саноат корхоналари, қурилиш, транспорт ва алоқа ташкилотлари коллективларига мурожаатини маъқуллаб, қарор қабул қилди.

«Полвонтош» нефть конида ёнилғи чиқариш бултур 1959 йилдагидан 44,5 процент кўпайди, мамлакатга пландан ташқари минглаб тонна нефть етказиб берилди. Сўнгги уч йил ичида меҳнат унумдорлиги 52,4 процент ўсди, ҳар тонна нефтнинг таннархи 28,6 процент камайтирилиб шу ҳисобдан 397,6 минг сўм тежалди. Ҳамма қудуқлар ягона бошқарув пультига уланиб, телемеханизация воситаси билан масофадан идора қилинмоқда. Ишлаб чиқариш жараёнларининг асосий қисми автоматлаштирилди, жумладан, сўнгги вақтларда иккита подстанция, нефть ва сув насос станциялари, юзга яқин қудуққа автомат ускуналар ўрнатилди.

Нефтчилар КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми қарорларидан руҳланиб, 1963 йил учун янги юксак марраларни белгиладилар. Улар йиллик программани 25 декабргача бажариш, бунинг учун 7 та чуқур қудуқ пармалаб ишга тушириш, 15 та қудуқни капитал ремонт қилиш, 25 та қудуқни кислота билан ишлаб, ёнилғи чиқаришни кўпайтириш, қудуқлар ва қатламлардан нефть олишни кўпайтиришнинг бошқа резервларини ишга тушириш, нефть бермай қўйган қудуқларни ишга туширишга аҳд қилдилар.

Полвонтошликлар ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш ва телемеханизациялашни янада кенгайтира бориб, биринчи кварталнинг ўзидаёқ электр подстанциясини автоматлаштириш, сўнгра эса чуқур қудуқларда ишлатиладиган насосларни телемеханик равишда бошқаришга ўтадилар.

Юқоридаги тадбирларнинг амалга оширилиши нефть исрофгарчилигини камида 10 процент камайтириш, ҳар бир ишчининг меҳнат унумдорлигини 2,5 процент ошириш, ҳар бир тонна нефть таннархини 3 процент камайтириш имконини беради. Нефтчилар бу йил конда камида юзта рационализаторлик ва ихтирочилик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этадилар.

Полвонтош шаҳарчасини янада обод қилиш учун олти минг туп дарахт кўчат ўтқазилади, 5 минг квадрат метр йўл, тротуар ва майдонларга асфальт ётқизилади, минг квадрат метр уй-жой ва болалар муассасалари бинолари ремонт қилинади. Шу билан бирга, кон коллективи Марҳамат ишлаб чиқариш бошқармасининг колхозларига оталиқ ёрдамини ҳам кучайтиради.

Полвонтошликлар Андижон областидаги саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа ходимларига мурожаат қилиб, партия XXII съезди, КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми қарорларини амалга ошириш ва мамлакатга пландан ташқари кўпроқ маҳсулот етказиб бериш учун социалистик мусобақани авж олдиришга чақирдилар.

Андижон саноат область партия комитети «Полвонтош» нефтчиларининг бу ташаббусини қизғин маъқуллаб шаҳар партия комитетлари, Ленинск саноат ишлаб чиқариш партия комитети, бошланғич партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва корхоналарнинг хўжалик раҳбарлари зиммасига нефтчиларнинг ватанпарварлик ташаббусини йиғилишларда кенг муҳокама қилиш ва оммалаштириш вазифасини юклади.

Н. ҲАКИМОВ,
«Қизил Ўзбекистон» мухбири.

1963 ЙИЛ ҲОСИЛИГА ПУХТА ЗАМИН ЯРАТАЙЛИК!

«СОВОЙ» КЎКЛАМГА ТАЙЁРЛАНМОҚДА

«Совой» совхозининг коллективи етти йилликнинг бешинчи йилида Ватанга 13 минг тонна «оқ олтин» беришга қарор қилди.

Совойликлар чигит экиш учун ажратилган асосий майдонларни шудгорлаб, айни бир вақтда тупроққа органик-минерал аралашма солдилар. Ер қазийдиган мелиоратив отряд карталарни текисламоқда. Тепа жойлар текисланмоқда ва зарур бўлмаган ариқчалар кўмилмоқда. Бу эса 30 гектар суғориладиган ерни қўшимча равишда оборотга киритиш имконини беради.

Бу йил кўкламда ҳар икки гектар ернинг бирида квадратлар уруғни аниқ ташлайдиган сеялкалар ёрдами билан ҳосил қилинади. Аниқ квадратларнинг усталари бир юз элликдан кўпроқ сеялкаларни далага олиб чиқадилар.

Пахтани машина билан териш бўйича янги марралар белгиланди. Кўзда тутилган бутун ҳосилнинг бешдан тўрт қисмини механизаторлар териб берадилар. Комплекс механизация бригадаларидан бирига Лазокатхон Отабоева бошчилик қилмоқда. У, ўтган мавсумда машина билан юз тоннадан кўпроқ пахта териб берган эди. Лазокатхон Отабоева бошчилик қилаётган коллектив ўрта ҳисобда 36 центнердан пахта етиштиришга ва қўл теримидан батамом воз кечишга қарор қилди. Бу ташаббусни кўпгина бошқа бригадалар ҳам қўллаб-қувватладилар. (ЎзТАГ).

НЎХАТ ЭКИЛМОҚДА

САМАРҚАНД, («ЎзТАГ»). «Ударник» совхозининг далаларига экиш агрегатлари чиқарилди. Нўхат экиш бошланди. Бу йил бу ерда минг гектар майдонга дуккакли экинлар экилади.

Киров номли, «Фориш» совхозлари ва бошқа хўжаликлар ҳам нўхат экишга киришдилар. Бу йил областда қарийб 20 минг гектар майдонга дуккакли экинлар экилади. Бу эса ўтган йилдагидан бир неча баравар кўпдир.

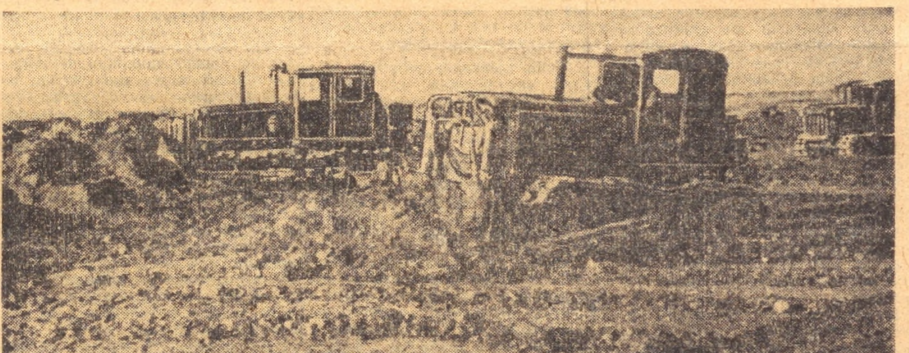

ХЕВА ишлаб чиқариш бошқармасидаги Киров номли колхоз пахтакорлари кўклам экишига пухта тайёрланмоқдалар. Суратда: колхоз ерларини карталаштириш.

О. Ёқубов фотоси.

СУҒОРИШ ШОХОБЧАЛАРИ КЎКЛАМГА ТАЙЁРЛАНМОҚДА

ФАРҒОНА, (ЎзТАГ). Фарғона механизаторлари областдаги суғориш шохобчаларини кўкламги суғоришга тайёрлай бошладилар. Каналларни тозалаш билан бир вақтда эски суғориш шохобчалари реконструкция қилинмоқда. Янги каналлар қазилмоқда, гидротехника иншоотлари қурилмоқда, сув йўлларининг ўзанлари чуқурлаштирилмоқда. Сувнинг нобуд бўлишига қарши кураш масаласига катта эътибор берилмоқда. Жумладан 16 километр узунликдаги «Қўқонсой» каналига темир бетон ётқизила бошланди. Бу ишлар май ойида тугалланади. Ана шунда сув темир бетон ўзан бўйлаб оқа бошлайди. Ана шу ишлар натижасида, ирригаторларнинг ҳисоблашларига қараганда, Поп ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли пахтачилик хўжаликлари йилига 60 миллион кубометр сувни сақлаб қоладилар.

«Файзиобод» каналига бетон ётқизилгандан кейин колхозлар 20 миллион кубометр сувни тежаб қоладилар. Бу каналнинг ўзанига бетон ётқизиш яқинда бошланади.

БУХОРО—УРАЛ ЭЛЕКТР УЗАТИШ ЛИНИЯСИ

Бухоро—Урал газ магистрали Қизилқум саҳросини, бебош Амуни кесиб ўтиб, Устюрт орқали шимолга — Иттифоқимизнинг йирик саноат маркази Уралга томон шахдам қадам ташламоқда.

Бухоро—Урал газопроводи трассаси ёқалаб, юқори вольтли электр узатиш линияси тортилади. Бу линия 2165 километр масофага чўзилади.

Бу электр узатиш линиясини СССР «Главгаз»и 8- ихтисослаштирилган монтаж трестига қарашли механизациялашган колонналарининг коллективлари қурмоқдалар. Юқори вольтли электр узатиш линияси 1963 йилда қуриб битказилади. Хозир 3 та механизациялашган колоннада иш қизғин бормоқда.

Ўртоқ Николай Ваханин бошлиқ 1- колонна механизаторлари Қизилқумда юздан ортиқ темир-бетон устун ўрнатдилар. Қорақум барханлари ва Устюрт ясси тоғлигида ҳам механизациялашган колонна қиш аёзини мардонавор енгиб, темир-бетон устунларни трассага ташиш ва ўрнатишни зўр уюшқоқлик билан олиб бормоқда.

Бухоро—Урал электр узатиш линияси Тахиаташ ГРЭСидан нур олади, кейинчалик эса Туямўйин ГЭСига уланади.

С. ИБРОҲИМОВ,
«Қизил Ўзбекистон» мухбири.

Н. С. ХРУЩЧЕВ ВА ГЕРМАН-СОВЕТ ДЎСТЛИГИ ЖАМИЯТИ БИР-БИРЛАРИГА МАКТУБ ЮБОРДИЛАР

БЕРЛИН, 24 январь. (ТАСС). «Нейес Дейчланд» газетасининг хабар беришича, Герман-совет дўстлиги жамиятининг правлениеси КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущчевга мактуб билан мурожаат қилди. Мактубда Н. С. Хрущчевнинг Германия Бирлашган социалистик партияси VI съездидаги нутқини жамият аъзолари руҳланиб ва маъқуллаб кутиб олганликлари ифодаланган. Мактубда таъкидланишича, жамият аъзолари ва республиканинг барча меҳнаткашлари Ғарбий Германия билан мусобақада меҳнат унумдорлигини оширишнинг аҳамияти тўғрисида Н. С. Хрущчев айтган гапларни яхши тушунадилар.

Мактуб авторлари ишонтириб айтадиларки, жамият аъзолари ва ГДРдаги барча меҳнаткашлар Совет Иттифоқи меҳнаткашлари билан ҳамкорлик қилиш ва тажриба алмашиш йўли билан меҳнат унумдорлигини ошириш соҳасидаги мавжуд катта имкониятлардан социализм ва коммунизмнинг умумий иши йўлида янада яхшироқ фойдаланмоқлари учун Герман-совет дўстлиги жамияти бундан буён ҳам зўр куч-ғайрат сарфлай беради.

«Нейес Дейчланд» Н. С. Хрущчевнинг жамият президиумига ёзган жавоб мактубини ҳам эълон қилди. Н. С. Хрущчев қизғин табриклар учун ташаккур билдиради ва жамият мактубини Совет Иттифоқи билан дўстликнинг ифодаси деб, Совет ҳукуматининг ташқи сиёсатини маъқуллаш деб баҳолайди.

Республикангиз меҳнаткашлари, дейилади мактубда, Германия Бирлашган социалистик партияси раҳбарлиги остида мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётида катта муваффақиятларга эришдилар. Ҳукуматингизнинг тинчликсевар сиёсати, Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан қардошларча ҳамкорлик ва алоқаларнинг кенгайганлиги туфайли Германия Демократик Республикаси халқаро обрў қозонди.

Сўнгра мактубда бундай дейилади: Германия Бирлашган социалистик партиясининг VI съезди қабул қилган программада қўйилган тарихий вазифаларни бажаришда Герман-совет дўстлиги жамияти барча аъзоларининг актив иштирок этиши ГДРда социализмнинг муваффақиятли қурилиши ва бутун социалистик лагерни мустаҳкамлаш ишига қўшилган муҳим ҳисса бўлади.

Н. С. Хрущчев жамиятга тинчлик ва социализм учун, Совет Иттифоқи билан ГДР халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш учун курашда янгидан-янги катта муваффақиятлар тилайди.

УСТЮРТ ЯССИ ТОҒЛИГИНИНГ ХАЗИНАСИ

Ўзбекистоннинг янги нефть-газли райони ⊙ Геология картасида оқ доғлар йўқолмоқда ⊙ Чўлда энг камёб қазилма топилди ⊙ Урал минераллари Қорақалпоғистонга «кўчиб келишибди».

<> <>

Ўзбекистон ер ости бойликларининг разведкачилари етти йилликнинг бешинчи йилида геологик қўриқ ер — Устюрт ясси тоғлигини ўзлаштиришни кенг кўламда авж олдириб юбордилар.

Устюрт—Каспий ва Орол денгизлари ўртасида жойлашган узоқ ва иқлими ноқулай ўлкадир. Ўзбекистон ва Қозоғистон составига кирувчи бу ясси тоғлик территориясида Португалия, Дания, Голландия ва Бельгияни бемалол жойлаштириш мумкин. Етти йиллик мобайнида бу ерда геологларнинг бир неча посёлкаси қад кўтарди. Ер ости бойликлари разведкачиларининг исканаси ясси тоғликнинг кўпгина жойларида тош жинсларни парчаламоқда.

Геология картасидаги ана шу оқ доғни тугатиш йўлидаги дастлабки қўлга киритилган ютуқлар нималардан иборат? ЎзТАГ мухбири А. Ершов Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Геология ва ер ости бойликларини сақлаш бош бошқармасининг бошлиғи Х. Т. Тўлагановга ана шу савол билан мурожаат қилди.

Ўзбекистон геолог-разведкачилари КПСС XXII съезди қўйган вазифаларни амалга ошира бориб, Устюрт территориясини ўрганиш юзасидан ишларни авж олдириб юбордилар, деди ўртоқ Тўлаганов. — Дастлабки самаралар кўриниб турибди — табиий газнинг катта манбаи топилди.

«Борса келмас» деб аталадиган катта шўр ботқоқлик ёнидаги Аламбек структурасида ер ости бойлигининг янги хазинаси топилди. Устюрт экспедициясининг коллективи 1-қудуқни пармалаш вақтида юра қатламларида маҳсулдор горизонт очди, бу горизонтдан табиий газ зўр куч билан отилиб чиқди.

«Борса келмас» конидаги газнинг қатлам босими уч юз атмосферадан ортиқ эканлиги диққатга сазовордир. Биринчи қудуқдан 10 километр нарида қазилаётган қўшни 2-қудуқда ҳам газ борлиги аниқланди. Пармалаш бошланишидан илгариёқ геология мақсадида съемка қилиш ва геофизика тадқиқотлари натижасида Аламбек структурасининг ҳажми ва қандай жойлашганлиги аниқланган эди. Унинг узунлиги 25 километр, кенглиги 10 километрдир. Унинг жанубида тахминан шу ҳажмдаги Оқчалак структураси келиб туташади, бу ерда ҳам газ топилишини кутиш мумкин.

1-қудукни пармалаш давом этмоқда, унинг чуқурлиги 3200 метрга етказилади. Шундан кейин маҳсулдор горизонтлар синовдан ўтказилади, бу эса манба запасларига баҳо бериш имкониятини туғдиради.

Устюртда газ манбаининг очилиши принципиал аҳамиятга эга бўлиб, бу районнинг жуда бой газ запаси жиҳатидан катта перспективага эга эканлигини тасдиқлайди. Бу — Ўзбекистондаги бешинчи янги йирик газнефтли областдир. «Борса келмас» манбаи Устюрт ер остида йирик газ-нефть хазиналари очилишидан дарак берувчи қалдирғочдир. Бу ерда ҳозироқ газни кўплаб тўплаш учун қулай бўлган ўнларча структура аниқланди. Биз ясси тоғликда табиий газдан ташқари нефть ҳам топиш мумкин деб тахмин қилмоқдамиз.

Устюртда газ борлигининг аниқланиши жуда катта халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлиб, Бухоро — Урал газопроводини табиий газнинг янги жуда катта запаслари билан таъминлашда муҳим роль ўйнайди.

Устюртда ва унга туташ бўлган Қорақалпоғистон территориясида геологлар минерал тузлар, тошкўмир, бинокорлик материаллари ҳам борлигини аниқладилар. Ясси тоғлик учун энг камёб бўлган хазина — сув топилди. Сувнинг топилиши Устюртни забт этиш учун айниқса катта аҳамиятга эгадир. Сув ясси тоғликда саноатни, шунингдек чорвачиликни тез ривожлантиришга ёрдам беради.

Бироқ, ўлкада топилган афсонавий бойликлар шулардангина иборат эмас. Геологлар бу ерда Уралда учрайдиган минералларнинг заррачаларини ҳам топдилар. Мамлакатимиздаги энг бой тоғнинг емирилишидан ҳосил бўлган бу маҳсулотлар Устюртга геология даврларида минглар-ча километр жойдан келиб қолган. Устюрт билан Уралнинг алоқаси аниқланганлиги қимматбаҳо минералларининг катта манбаларини топишга умид боғлаш имкониятини беради.

Ўзбекистон геолог-разведкачилари ҳозир ана шу ҳувуллаб ётган ясси тоғлик сирларини тезроқ очиш, унинг хазинасини халқ хўжалигига хизмат қилдириш учун Устюртдаги ишлар кўламини кенгайтирмоқдалар. Устюрт Совет Иттифоқининг нефть-газ чиқарадиган кўпгина районларидан бири бўлиб қоладиган вақт узоқ эмас. Бу ерда конлар, заводлар пайдо бўлади, йўллар, электр линиялари қурилади.

Ер ости бойликларининг разведкачилари Устюртнинг геология жиҳатидан қўриқ ерларига ҳужумни давом эттирмоқдалар.

ҚЎРИҚ ЕРЛАР МЎЛ-КЎЛЧИЛИК ЎЛКАСИ БЎЛАДИ

ЦЕЛИНОГРАД, 24 январь. (ТАСС). Қўриқ ўлкадаги совхоз директорлари ва колхоз раисларининг кенгаши бу ерда уч кун давом этди. Кенгашда Қўриқ ўлкани қишлоқ хўжалик маҳсулотлари мўл-кўл бўлган ўлкага айлантириш масаласи ишчанлик билан муҳокама қилинди.

Ўлка ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари А. И. Козловнинг докладини муҳокама қилишда йигирма беш киши қатнашди. Кенгашда ўлка партия комитетининг биринчи секретари Т. И. Соколов нутқ сўзлади.

Совхозларнинг раҳбарлари, колхозларнинг раислари, партия ва совет ходимлари Н. С. Хрущчевнинг КПСС Марказий Комитети Президиумига ёзган мактуби, партия Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарорлари қўриқ ерликларга ўз ишларининг натижаларига танқидий баҳо беришда [illegible] аниқлашда ёрдам [illegible] гапирдилар. [illegible] 1963 йилда [illegible] ўтган йилдагига [illegible] кўпайтиришга. Ватан омборларига камида саккиз юз миллион пуд ғалла тўкишга, чорвачилик маҳсулотлари топширишни бир ярим баравар кўпайтиришга аҳд қилдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Д. С. Полянский катта нутқ сўзлади.

Кенгаш якдиллик билан КПСС Марказий Комитетига, СССР Министрлар Советига, ўртоқ Н. С. Хрущчевга мактуб қабул қилди.

САЙЛОВ ОЛДИ ИШЛАРИ ҚИЗҒИН

АНДИЖОН районининг Охунбобоев номли қишлоқ хўжалик артели клубида агитаторларнинг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда область партия комитетининг агитация ва пропаганда бўлими мудири ўртоқ Саидхонов КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленуми материалларини оммага тушунтириш ва Ўзбекистон ССР Олий Совети ҳамда маҳаллий Советлар сайловига тайёргарлик тўғрисида доклад қилди.

О. ОЛИМОВ,
агитатор.

* * *

ПОПАРИҚ. Хуррият қишлоқ Советидаги 28- сайлов участкасидаги агитпункт агитаторлари сайлов олди тушунтириш ишларини кучайтириб юбордилар. Бунда 34- мактаб агитаторлари айниқса ташаббус кўрсатиб ишламоқдалар. Улар сайлов тўғрисидаги Низомни ҳамда Совет сайлов системасининг демократик ва халқчиллик принципларини тушунтирмоқдалар.

Г. МЕЛИЕВ.

* * *

ВОБКЕНТ. Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларга бўладиган сайловларга тайёргарлик қизғин олиб борилаётгани муносабати билан «Ленинград» ва Энгельс номли колхоз партия ташкилотлари агитпункт ва агитаторлар ишларига раҳбарликни кучайтириб юбордилар.

Агитпунктлар яхши жиҳозланиб аҳолининг севимли жойига айлантирилган. И. Юсупов, К. Аҳмедов, Ж. Бобомуродов каби юзлаб агитаторлар сайловчилар орасида тез-тез бўлиб, турли темаларда мароқли суҳбатлар ўтказаётирлар.

Шунингдек, райондаги Хрущчев номли, «Коммунизм», «Пахтакор», Охунбобоев номли колхозларнинг партия ташкилотлари агитколлективлари ҳам аҳоли ўртасида жонли иш олиб бораётирлар. Уларнинг суҳбатлари сайловчиларни янги меҳнат зафарларига илҳомлантирмоқда.

У. АЛИЕВ,
О. КОМИЛОВ.

ТАШКИЛОТЧИЛИК ВА ИДЕОЛОГИЯ ИШЛАРИ БИРЛИГИ — МУВАФФАҚИЯТЛАР ГАРОВИ

Республикамизнинг машъал хўжаликларидан бири — Хоразм областининг Ҳазорасп районидаги Нариманов номли колхоздир. Колхоз аъзолари бир мақсад — коммунистик мўл-кўлчилик яратишга муносиб ҳисса қўшиш иштиёқида унумли меҳнат қилмоқдалар ва хўжаликнинг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда йил сайин катта муваффақиятларга эришмоқдалар.

Колхоз аъзолари эришаётган ютуқларда идеология ва ташкилотчилик ишларининг маҳкам боғлаб олиб борилаётганлиги ўз ифодасини топмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши бўйича бюроси Нариманов номли колхозда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан мўл-кўл ҳосил етиштиришни таъминлашда олиб борилаётган ташкилотчилик ва сиёсий-оммавий ишларда тўпланган тажрибаларни маъқуллади. Газетамизнинг ушбу саҳифасида шу колхозда сиёсий-оммавий ва тарбиявий ишлар хўжалик вазифалари билан қандай боғлаб олиб борилаётганлиги ҳикоя қилинади.

ЖАМОАТЧИЛИК АСОСЛАРИДА

Колхозимизда пропагандистлар, лекторлар ва агитаторларнинг катта отряди иш олиб боради. Улар малакали ёрдам ва маслаҳатга муҳтожлар, албатта. Худди шуни назарда тутиб, партия ташкилоти жамоатчилик асосларида ишловчи сиёсий маориф кабинетини ташкил этди. Кечқурунлари ишдан кейин агитпункт чироқлари порлаб туради. Бу ерга методик ёрдам олиш учун пропагандист ва агитаторлар келишади, шунингдек колхозчилар ҳам келади.

Кабинетда беш киши иш олиб боради. Улар сиёсий-маориф ишлари соҳасида бой тажриба орттирган ходимлар бўлиб, пропагандист ва агитаторларга темага доир қайси адабиётлардан фойдаланиш лозимлиги, колхоз экономикасига доир мисоллар, факт ва рақамларни айтиб берадилар, улар билан консультациялар ўтказадилар. Бу ерда пропагандистлар, агитаторлар, атеист лекторлар учун алоҳида-алоҳида бурчаклар ташкил этилган. Янги китоблар учун махсус бўлим бўлиб, сиёсий ва бадиий адабиётларнинг янги нусхалари қўйилади. Хуллас, сиёсий маориф кабинетига келган ҳар бир киши тегишли маслаҳат олади, агитатор ва пропагандистлар эса барча керакли маълумотларни ва методик маслаҳатларни оладилар.

Сиёсий маориф кабинети ҳар куни одамлар билан жуда гавжум бўлиб туради. Кабинет активлари фақатгина маслаҳат ва ёрдам бериш билан чегараланмай, сиёсий мактаб ва тўгаракларнинг машғулотларида бўладилар, агитаторларнинг суҳбатларида қатнашадилар. Машғулот ва суҳбатлар қандай ўтганлиги, уларнинг янада қизиқарли бўлиши учун нималар қилиш кераклиги ҳақида кўрсатмалар берадилар.

Сиёсий маориф кабинетининг актив иштирокчиларидан бири Ражаб Раззоқов колхознинг «Ленин йўли» ва «Коммунизм» участкаларида тез-тез бўлиб туради. У агитатор Анвара Ражабова Куба республикаси тўғрисида суҳбат ўтказмоқчи эканлигини билиб, унга бу тема юзасидан материаллар тўплаш ва кўргазмали қуроллар тайёрлашда ёрдамлашди.

Ана шунинг учун ҳам колхоз пропагандистлари ва агитаторлари сиёсий-маориф кабинетини ўзларининг энг яқин маслаҳатчилари деб биладилар ва бу ерга тортинмай, маслаҳат ва ёрдам сўраб келишга одатланганлар.

А. СОБИРОВ,
сиёсий маориф кабинетининг мудири.

ЎҚИНГ, ЎРГАНИНГ

Колхозимиз партия ташкилоти сиёсий агитациянинг мазмуни ва мундарижасини ошириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилади. Агитаторларнинг маҳоратини оширишга қаратилган тадбирлар ҳам ана шу мақсадни кўзда тутади. Бунда агитаторлар мактаби муҳим роль ўйнайди. Колхоз партия комитети томонидан ишлаб чиқилган планга кўра мактабнинг машғулоти ойида уч марта ўтказилади. Машғулотларда партия ва ҳукуматимизнинг муҳим қарорлари юзасидан лекция ва докладлар ўқилади, у ёки бу темадаги суҳбатларни тайёрлаш ва ўтказиш юзасидан консультациялар берилади.

Машғулотларда агитаторларнинг ишлаб чиқариш машъаллари билан учрашувларини ўтказиб туриш яхши натижа бермоқда. Илғор бригадаларнинг бошлиқлари Аҳмад Нурматов ва Жумагул Нурматова, моҳир сут соғувчи Розия Матёқубова, механик ҳайдовчилардан Шарифа Қўшжонова ва Тожибой Худойберганов ўртоқларнинг ўз тажрибалари ҳақида қизиқарли ҳикоялари кўпчилик суҳбатларнинг темаси бўлди.

М. АҲМЕДОВ,
агитаторлар мактабининг бошлиғи.

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

1962 йил колхозимиз учун қутлуғ йил бўлди. Хўжалик аъзолари партия XXII съезди белгилаб берган тарихий вазифаларни амалга ошириш учун курашда янги муваффақиятларга эришдилар. Сўнгги ўн йил колхоз ҳаётида айниқса катта бурилиш йиллари бўлди. Ана шу давр ичида хўжаликнинг асосий тармоғи бўлган пахтачиликдан олинадиган даромад кескин ошди. Ҳосилдорлик 33,4 центнердан 40,5 центнерга кўтарилди. Ялпи ҳосил тўрт мартадан зиёд ортиб, ўтган йили 8 минг тоннага етди.

Колхозимизда илғор агротехника ва комплекс механизацияга кенг йўл очиб берилди. Бунинг натижасида меҳнат сарфи кескин камайди. Кейинги 9 йил ичида ҳар бир центнер пахтанинг таннархи 21 сўмдан 13,1 сўмга тушди.

Хўжалик комплекс ривожланганидагина умумий юксалишга эришиш мумкин. Кенг тармоқли колхознинг бир тармоғи ривожланиб, иккинчи соҳаси оқсаб қолса, бир жиҳатдан келган даромадни бошқа зарар кўрган томони ювиб кетади. Лекин хўжалик тўғри бошқарилса, ички резерв ва имкониятлардан тўғри фойдаланилса, бундай нотекис аҳвол юз бермайди. Биз шуни ҳисобга олиб, бутун ишни қатъий план асосида ташкил этишимиз туфайли хўжаликнинг ҳамма соҳасини ривожлантиришга эришмоқдамиз. Пахтачилик билан бир қаторда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳам кўпайиб бормоқда.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти меҳнат унумдорлигини ошириш билан бир қаторда ҳар бир колхозчининг фаровон турмуш кечиришини таъминлаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Кейинги 9 йил ичида ишга яроқли ҳар бир колхозчи ҳисобига етиштириладиган пахтанинг миқдори 2 марта, колхозчиларнинг жамоат хўжалигидан оладиган даромади эса 1,5 баравар ошди. Бизда меҳнатга қараб ҳақ тўлаш принципига қатъий риоя қилинмоқда. Пахта, маккажўхоридан планда кўрсатилганидан ортиқча ҳосил олган ва чорвачилик маҳсулдорлигини кўзда тутилганидан оширган кишилар қўшимча ҳақ оладилар. Бу эса колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини кучайтирмоқда.

Муваффақиятларимизнинг сири нимада? Аввало, колхозчиларимизнинг бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун деган принципда, ягона ва аҳил оила бўлиб ишлаётганлигидадир. Коммунистлар бу оилани мустаҳкамлашнинг ҳақиқий жонкуярларидир. Колхозимизда ташкилотчилик ва идеология ишларининг бир-бирига маҳкам қўшиб олиб борилишига алоҳида эътибор берилмоқда. Партия комитетининг мажлисларида колхоз раҳбарларининг, бригада ва ферма бошлиқларининг, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг ҳисоботлари мунтазам эшитилиб турилади.

Ижрони текшириш, қабул қилинган қарорларни, белгиланган тадбирларни амалга оширишда коммунист ва комсомолларнинг шахсий масъулиятини ошириш муҳим масаладир. Одатда партия йиғилишлари олдидан коммунистлар партия ташкилотининг топшириғи билан бригадаларга ва фермаларга бориб, у ердаги ишнинг аҳволини чуқур ўрганадилар, тажрибакорлар ва мутахассислар билан маслаҳатлашадилар, партиясизларни йиғилишга таклиф этибгина қолмай, уларни ана шу йиғилишда ўз мулоҳазалари билан чиқишга даъват қиладилар.

Ўтган йили партия комитетининг мажлислари ва партия йиғилишларида алмашлаб экишни тўғри жорий қилиш, механизмлардан тўғри фойдаланиш, экинларни юксак агротехника талаблари асосида парвариш қилиш, йиғим-теримни пухта ташкил этиш, илғор тажрибаларни оммалаштириш, шунингдек идеология ишини ҳамда колхозчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш билан боғлиқ бўлган 40 дан ортиқ масала муҳокама қилинди. Шу масалалар юзасидан қабул қилинган қарорлар барча коммунист, комсомоллар ва колхозчиларнинг актив иштироки билан асосан муваффақиятли бажарилди.

Партия комитети хўжалик ва сиёсий масалаларни ҳал этишда қуйи звено — партия группаларининг роли ва жавобгарлигини кучайтиришга интилмоқда. Ҳозирги вақтда колхоз коммунистларининг 80 процентдан кўпроғи бевосита ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларида ишлайди. Уларнинг кўпи етарли билим ва тажрибага эга бўлган кишилардир.

Колхозчилар ўртасида социалистик мусобақанинг оммавий тус олишига алоҳида эътибор берилади. Ўтган йили 1031 теримчидан 800 киши кўпминг килограммчилар ҳаракатида қатнашди ва улар ўз сўзларининг устидан чиқдилар. Ўн механик-ҳайдовчининг ҳар бири машина бункеридан 90 тоннадан пахта тўкди.

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда жамоатчилик асосларида тузилган идеология комиссияси кўп иш қилмоқда. Комиссияга мактаб директори Болтабой Хўжаев бошчилик қилади. Комиссия составида 15 киши бўлиб, улар 4 та секцияда иш олиб борадилар. Комиссия аъзолари сиёсий маориф тўгараклари ишини кузатадилар, пропагандистлар, агитаторлар, агитпункт ва агитколлектив мудирларига амалий ёрдам кўрсатадилар. Шунингдек, улар китобхонлар конференцияларини, савол-жавоб кечаларини ўтказадилар.

Лекция пропагандасини олиб боришда сиёсий ва илмий билимлар тарқатувчи жамиятнинг қишлоқ группаси бирмунча ишлар қилди. Группа аъзолари жамиятнинг область бўлими тайёрлаб юборган лекциялардан фойдаланибгина қолмай, ўзлари ҳам колхоз ҳаётидан олинган конкрет факт ва мисоллар асосида лекция текстларини тайёрлайдилар ва шу асосда колхозчилар ўртасида лекциялар ўқийдилар. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш ва колхозчиларни коммунистик руҳда тарбиялашда агитколлектив асосий восита сифатида хизмат қилмоқда. Унинг атрофида 89 агитатор уюшган. Улар орасида бригада бошлиқлари ва ишлаб чиқариш илғорлари, мутахассислар кўп. Ишлаб чиқариш новатори Ҳанифа Бекжонова, Қурбон Жуманиёзова, механизатор Искандар Рўзибоев ўртоқлар моҳир агитаторлардан ҳисобланади. Улар илғорлар тажрибасини оммалаштириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, ички резервларни ишга солишда ибратли ишлар қилмоқдалар.

Колхозимиз аъзолари КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми ҳужжатларини зўр хурсандчилик билан кутиб олдилар. Шу кунларда чорвачилик фермаларида, сиёсий маориф тўгараклари машғулотларида, колхозчиларнинг хонадонларида ўтказилаётган суҳбатларда коммунистик мўл-кўлчилик яратиш юзасидан ишлаб чиқилган янги тадбирлар кенг ўрганилмоқда.

Колхозчилар етти йилликнинг бешинчи йилида гектаридан 43 центнердан пахта ҳосили олиш, бутун ҳосилни қоп-қанорсиз ташиш, ҳайдаладиган ерларнинг ҳар юз гектари ҳисобига 75 центнердан, қолган ерларнинг ҳар юз гектари ҳисобига 16 центнердан гўшт етиштириш ҳақида юксак мажбуриятлар олдилар. Колхозимиз аъзолари бу янги маррани ҳам эгаллаб, эл дастурхонига мўл-кўл маҳсулот тўкадилар.

И. ДЎСОВ,
колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

М. ВОИСОВ,
колхоз партия комитетининг секретари.

Колхоз экономикаси йил сайин юксалмоқда. Бунга сўзи билан иши бир колхоз аъзоларининг фидокорона меҳнати туфайли эришиляпти. Сиз ушбу суратларда ана шу фидокорларнинг бир нечтасини кўриб турибсиз. Биринчи суратда: ўтган йили ўз боқимидаги 14 сигирнинг ҳар биридан 4150 килограммдан сут соғиб олган Нуржон Шарипова. Бу йил эса 5000 килограмм сут соғиб олмоқчи. Унинг ёнида илғор бригада бошлиғи Жумагул НУРМАТОВА. У бошлиқ бригада аъзолари бултур гектаридан 50,8 центнердан ҳосил кўтардилар. Пастдаги суратда: колхоз раиси Искандар ДЎСОВ. У илғор хўжаликнинг моҳир командиридир.

Г. Муҳамедов фотоси.

ТАНҚИД ЎТИ

Колхоз аъзоларини коммунистик руҳда тарбиялаш ҳамда айрим кишилар онгидаги ўтмиш сарқитларига қарши курашда деворий газеталар ҳамда «Жанговар варақалар» муҳим ўрин тутади. Колхозимизда «Пахтакор» деворий газетаси, «Муштумнинг укаси» деган сатирик варақа ва бригадаларда «Жанговар варақалар» мунтазам чиқарилиб турибди.

Газета атрофига кенг колхозчилар активи уюшган. Шу сабабли, газетамиз кўп қиррали ҳаётимизнинг турли-туман соҳаларини қамраб олади. Унда комплекс механизациялаш, чорвачиликдаги прогрессив усуллар, меҳнатни ташкил қилиш, колхозчиларнинг маданий-маиший турмуши, хотин-қизларнинг жамоат ишлаб чиқаришидаги ролини кучайтиришга оид материаллар ёритилади.

Газетада колхоз ишлаб чиқариши машъалларининг чиқишлари, социалистик мусобақа илғорларининг материаллари уюштирилади. Жумладан, газетанинг сўнгги сонида бешинчи бригада бошлиғи Аҳмад Нурматовнинг мақоласи босилди. Мақола автори ўтган йили ўз бригадасида гектаридан қандай қилиб 50 центнердан ҳосил йиғиштириб олинганлиги, бунда ғўза парвариши ва ҳосилни йиғиб-териб олишда механизациядан унумли фойдаланилганлигини ҳикоя қилиб беради.

Деворий газетамиз айрим кишилардаги техникага бўлган консерватик муносабатни, бўшашувчилик ва хотиржамлик кайфиятларини танқид қилади. «Муштумнинг укаси» варақасининг чиқишини колхозчилар зўр қизиқиш билан кутиб оладилар. Унда босилган танқидий хабар, фельетон ва карикатуралар колхозчиларда катта таассурот қолдиради.

Масалан, Ҳасан Очилов бошлиқ бригадада меҳнат интизоми бўшашиб кетганлиги, бригада бошлиғи ишнинг унумли бўлишини ташкил этолмаётганлиги танқид қилинди. Танқидий хабар колхоз правлениеси мажлисида муҳокама қилиниб, лапашанг бригадир ишдан олинди. Унинг ўрнига ташкилотчи ва ишчан Саъдулла Қурбонов бошлиқ қилиб тайинланди. Янги бригадир ҳақиқатда ишни яхшилашда шахсий ташаббус кўрсатди.

Ёки бошқа бир мисол: «Муштумнинг укаси»да Рўзигул Мадаминова, Қурбоной Матёқубова, Сора Йўлдошева сингари ишга кеч чиқиб, эрта қайтадиган колхозчилар танқид қилинди. Бутун колхозчиларни хафа қилган бу кишилар тез орада бошқалар билан баравар ишлайдиган бўлишди.

Биз газетамизнинг бундан буён ҳам ишимиздаги ижобий томонларни оммалаштириш, камчиликларни эса танқид ўти билан куйдириб ташловчи бутун колхозчилар минбари бўлишини таъминлаймиз.

М. ЖАББОРОВ,
«Пахтакор» деворий газетасининг редактори.

ҚИШЛОҚНИНГ ФАХРИ

Хотин-қизлар хўжалигимизда катта куч ҳисобланади. Шуни айтиш кифояки, 986 хотин-қиз кенг пахта далаларида ва чорвачилик фермаларида ҳалол меҳнатлари билан барчанинг ҳурматини қозонган.

Хотин-қизларни ишлаб чиқариш фаолиятига актив жалб қилишда хотин-қизлар совети ҳал қилувчи роль ўйнайди. У партия ташкилоти ва колхоз правлениесининг энг яқин ёрдамчиси сифатида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш учун кураш олиб бормоқда. Хотин-қизлардан хўжалик раҳбарлари, ўнлаб ишлаб чиқариш новаторлари тайёрлашда совет кўп иш қилди. Ўзига бириктирилган сигирларнинг ҳар биридан ўтган йили 4245 килограммдан сут соғиб олиб, ҳаммага ўрнак бўлган коммунист Розия Матёқубовани ким танимайди дейсиз. 15 тонна «оқ олтин»ни чаноқлардан териб, колхоз хирмонига тўккан Ҳанифа Жуманиёзованинг номини колхозимизнинг кексаю ёши ҳурмат билан тилга олади. Шонли интеллигенция вакиллари — боғча мудираси Гулжон Аҳмедова, мактаб директорлари Амина Пўлатова, Анвара Ражабова, врач Муҳаббат Маҳмудовалар хотин-қизларнинг энг яқин маслаҳатгўйидирлар.

Советимизга колхоз ишлаб чиқариши ва жамоат ҳаётида актив иштироки билан танилган 5 киши сайланган. Шарифа Қўшчонова ва Сафаргул Жумабоеванинг ҳар иккиси ўтган йили «зангори кема»ни бошқариб, унинг бункеридан 100 тоннадан пахта тўкдилар. Бу коммунистлар болалар муассасалари ҳамда хотин-қизлар ўртасида сиёсий-оммавий иш олиб боришда актив қатнашмоқдалар. Дугоналаримизни жамоат ҳаётига актив қатнаштиришда кўпминг килограммчи теримчи Нуржон Матсафоева зўр ташаббус кўрсатяпти. Хотин-қизлар ўртасида маданий-оқартув ишларини олиб боришга кутубхона мудири коммунист Дўнди Тожиева раҳбарлик қилмоқда.

Совет ишлаб чиқаришга доир актуал масалаларни кўтариб чиқмоқда. Масалан, советнинг мажлисларидан бирида йиғим-терим мавсумида меҳнат интизомининг аҳволи муҳокама қилинди. Кўпчилик хотин-қизлар пахта теримида жонбозлик кўрсатиб қатнашаётганлари ҳолда Кумуш Юсупова, Онажон Қўшиева сингари айрим қиз-жувонлар ўзларини соя-салқинга олиб қочаётганликлари кўрсатиб ўтилди. Мажлисга улар ҳам таклиф этилган эди. Совет аъзолари умум ишидан бўйин товлаётган бу аёлларни қаттиқ уялтирдилар. Улар барча билан баравар ишлашга ваъда беришди ва ўз сўзларининг устидан чиқишди ҳам.

Хотин-қизлар совети колхозчи аёлларнинг сиёсий ва иқтисодий билимини ошириш, ғоявий-назарий савиясини кўтариш масалаларига алоҳида эътибор беради. Хотин-қизларнинг кўпчилиги КПСС тарихини, қишлоқ хўжалиги конкрет экономикасини ўрганиш тўгаракларида, 120 қиз-жувон эса комсомол маорифида ўзининг сиёсий ва назарий билимини оширмоқда.

Уй-рўзғор ишлари билан шуғулланувчи аёллар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни хотин-қизларнинг ўзлари олиб борадилар. «Коммунизм» ва «Қизил милиция» участкаларида Анвара Ражабова ва Амина Пўлатова, Нариманов участкасида Раъно Матчонова, «Ленин йўли» участкасида эса Пошша Жуманиёзова иш олиб боради. Колхозчи хотин-қизлар ўртасида турли темаларда доклад, лекция ва суҳбатлар ўтказилиб турилади.

Хотин-қизлар совети бутун колхоз ҳаётига доир ишларни ҳал этишда ўз ҳиссасини қўшиши учун бир қанча секциялар ташкил қилинган. Бу секцияларнинг иши доимо кузатиб турилади, унинг бошлиқлари ўз соҳалари бўйича қилинган ишлар ҳақида советнинг мажлисларида ҳисобот бериб турадилар. Хотин-қизлар советининг йиғилишларидан бирида болалар боғчасининг мудираси Ҳанифа Мирзаеванинг ҳисоботи эшитилди. У болаларни ўйинчоқлар билан таъминлаш, уларнинг соғлом ва бақувват бўлиб ўсишини янада яхшилаш учун қўшимча равишда амалий тадбирлар кўриш кераклигини айтди. Колхоздаги бошқа боғчаларда ҳам аҳвол худди шундай эканлиги назарда тутилиб, болалар муассасасини яхшилаш масаласи колхоз правлениеси мажлисига киритилди.

Колхоз правлениеси хотин-қизлар советининг таклифи асосида боғча ва яслилар ишини яхшилашга доир амалий тадбирлар белгилади. Боғчалар учун иккита «Москвич» машинаси ажратилди.

Хотин-қизлар совети колхозчи аёлларнинг ишлаб чиқариш ва жамоат ҳаётидаги активлигини ошириш, уларни маҳсулот мўл-кўлчилигини яратиш учун курашга сафарбар этишда партия ташкилотининг содиқ ёрдамчиси сифатидаги ролини янада кучайтиради.

Ж. НУРМАТОВА,
колхоз хотин-қизлар советининг раиси.

ЖОНЛИ СУҲБАТЛАР

Колхозимиз аъзолари хўжаликнинг турли тармоқларида фидокорона меҳнат қилиб, жамоат бойлигини оширишга мумкин қадар кўпроқ ҳисса қўшишга интилмоқдалар. Уларнинг сиёсий ва меҳнат активлигини янада ошириш, илғорлар тажрибасини оммалаштиришда агитаторлар катта тушунтириш ишлари олиб бормоқда.

Агитаторлар ишлаб чиқаришдаги ички резервлар ва бой имкониятларни қидириб топиб, ишга солишда, социалистик мусобақани кенг қулоч оттириш ва машъаллар тажрибасини ёйишда, меҳнат интизомини бузишларга қарши курашда актив қатнашмоқдалар. Масалан, агитатор Яраш Раҳмоновни олайлик. У ферманинг ўтган йилги ишлари якуни ҳақида суҳбат ўтказганида бутун ферма ва ҳар бир сут соғувчининг фаолиятига алоҳида баҳо берди. Ҳар бир сигирдан пландаги 2100 ўрнига 4275 килограммдан сут соғиб олган Розия Матёқубова рекорд кўрсаткичга қандай қилиб эришганлигини айтиб, бундай натижага бошқалар ҳам бемалол эришиши мумкинлиги, бунинг учун фақат астойдил меҳнат қилиш лозимлигини таъкидлади. Агар ҳамма сут соғувчилар Розия сингари ишлаганида колхоз бўйича 54 минг килограмм сут қўшимча соғиб олиниб, 8660 сўм даромад қилиш мумкинлигини кўрсатди.

Конкрет мисоллар билан исботланган бундай аниқ ҳисоб-китоблар тингловчиларда катта таассурот қолдирди ва уларни унумли меҳнат қилишга отлантирди.

2-бригада аъзолари ўтган йили гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» кўтардилар. Бундай қараганда бу кўрсаткич кўнгилдагидек бўлиб туйилади. Аммо, агитатор Очилди Раҳимов бригада аъзолари билан ўтказган суҳбатида буни кам деб айтди. Чунки, қўшни 4-бригада аъзолари ер-сув, моддий-техника ва об-ҳаво шароити бир хил бўла туриб, гектаридан 48 центнердан ҳосил етиштирдилар.

Агитаторларимизнинг кўпчилиги ўз суҳбатларини ана шундай мароқли ўтказмоқдалар.

В. ЖУМАНИЁЗОВ,
агитколлектив раҳбари.

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

КПСС Марказий Комитетининг тарихий сентябрь (1953 йил) Пленумидан кейин ўтган давр ичида колхозда пахта майдони кенгайиб борди. Ҳосилдорлик гектар бошига 33,4 центнердан 40,5 центнерга етди.

⊙ Колхоз ҳосилдорлигининг ўсиши ва ялпи пахта ҳосили жиҳатидан етти йилликнинг охирги йилига мўлжалланган даражадан ўзиб кетди.

⊙ Хўжалик ўтган йили давлатга 117 тонна гўшт, 255 тоннадан ортиқ сут, 14,1 тонна пилла, салкам 40 минг дона тухум, 7,4 тонна жун сотди.

⊙ 277 кекса колхозчи артелдан пенсия олмоқда.

⊙ Колхозчилар 70 номдаги, жами 2300 сўмлик газета ва журнал оладилар. Ҳар бир оила газетхон, журналхон.

⊙ Колхоздаги 120 хонадонда телевизор, 890 хонадонда радиоприёмник бор. Қишлоқ тўла радиолаштирилган ва электрлаштирилган.

⊙ Хўжалик аъзолари бу йил экин майдонларининг гектаридан олинадиган ҳосилни 43 центнерга етказиш, 2000 тонна пахтани машиналар билан териб олиш, бутун ҳосилни қоп-қанорсиз ташиш, ҳар бир центнер пахта таннархини ўтган йилдагидан 10-15 процент арзонлаштиришга бел боғлаганлар.

⊙ Чорвадорлар ҳар 100 гектар ҳайдаладиган ер ҳисобига 75 центнердан гўшт ва қолган ерларнинг ҳар 100 гектари ҳисобига 16 центнердан гўшт етиштиришга аҳд қилганлар.

ДУККАКЛИ ЭКИНЛАР — ПАХТА ВА МАККАЖЎХОРИНИНГ ЙЎЛДОШИ

НЎХАТ, МОШ, ЛОВИЯ, СОЯ, НУТ КЎПАЙСИН!

ДУККАКЛИ ЭКИНЛАР ЕТИШТИРИШГА БАҒИШЛАНГАН РЕСПУБЛИКА СЕМИНАРИ

<> <>

Дуккакли экинлар етиштириш масалаларига бағишланган республика семинари агрономлар ва механизаторларнинг билим доирасини кенгайтирди.

Улар омборлари энг юқори калорияли озуқа билан тўлиб тошган фермаларни тасаввур қилдилар. Ахир, дуккакли экинлар бошқа ҳар қандай экинларга қараганда ҳам оқсилга бой-ку. Айрим сортлар оқсил миқдори жиҳатидан ҳатто гўштга яқинлашиб қолади. Уларни маккажўхори силоси билан аралаштириб берганда моллар канчалик маза қилишини жуда тез семиришидан, маҳсулдорлигининг ошишидан яққол кўриш мумкин.

Агрономлар ва механизаторлар ҳатто қишнинг совуқ кунларида ҳам кўм-кўк бўлиб ўсиб ётган экин майдонларини кўрдилар. Нўхат, айниқса, Самарқанд олимлари етиштирган «Восток-55» деган янги сорт нўхат совуққа жуда бардошлидир. Кузда экилган бу нўхатнинг бўйи январь ойининг охирларига келиб, беш, ўн ва ҳатто йигирма сантиметрдан ошиб кетади. Ҳозир республикада ана шундай экинлар дастлабки минг гектар ерни эгаллади. Келгусида бу экинларни суғориладиган бепоён кенг ерлар кутиб турибди. Бу ерларда кўкламда ва ёз фаслида ҳар қандай бошқа экинларни одатдагига қараганда кўпроқ фойда берадиган қилиб экиш мумкин.

Семинар қатнашчилари шу нарсани мамнуният билан қайд қилдиларки, Никита Сергеевич Хрушчевнинг маслаҳати билан Ўзбекистонда кенг кўламда экила бошлаган дуккакли экинлар ҳозироқ ҳамма жойда эътибор қозонди. КПСС Марказий Комитетининг март ва ноябрь Пленумлари қарорларига амалий ишлар билан жавоб бераётган республика қишлоқ меҳнаткашлари бу экинларни ғўза ва маккажўхоридек зўр меҳр билан парвариш қилмоқдалар. Бу экин майдонлари бу йил кўп марта ортади.

Январь ойи тамом бўлмаганига қарамай, ҳозирдаёқ нўхат экиш бошланди. Самарқандликлар январь ойининг иссиқ кунларидан моҳирона фойдаланиб, бир неча юз гектар ерга нўхат ва нут экдилар. «Ударник» совхози, Норпой районидаги «Коммунизм» ва Пойариқ районидаги Ленин номли колхозларнинг далаларига сеялкалар чиқарилди.

Февраль ойининг биринчи ўн кунлигида эса бутун республикада дуккакли экинлар экиш оммавий тарзда бошланиб кетади. Илғор хўжаликлар тажрибаси барвақт экилган дуккакли экинларгина мўл ҳосил беришини кўрсатди. Худди шу сабабли Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг аъзоси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Любэ Ли бир қанча участкаларда ҳар гектар ердан 38 центнердан нўхат дони олди. Ленинград районидаги «Большевик» колхозининг меҳнаткашлари 23,5 центнердан, Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхозининг деҳқонлари 21,7 центнердан ҳосил олишга эришдилар. Хўжаобод районидаги «Ленинизм», Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозлари ва бошқа кўпгина хўжаликлар ҳам дуккакли экинлардан мўл ҳосил етиштирдилар.

Бир кунни ҳам қўлдан бой бериш ярамайди. Экиш вақтида бой берилган ҳар бир соат — центнерлаб ҳосилни бой бериш демакдир. Дуккакли экинлардан мўл ҳосил олмоқчи бўлган ташаббускорлар бир гектар ерда бир миллион ва ундан ҳам кўпроқ кўчат бўлишига эришмоқлари керак.

Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрининг ўринбосарлари П. М. Тимофеев ва В. Г. Макотро, министрликнинг дон ва ем-хашак экинлари бошқармасининг бошлиғи Л. Д. Кабо, Бутуниттифоқ пахтачилик институтининг техника экинлари ва суғориладиган дон экинлари бўлими директорининг ўринбосари В. Ф. Шупаковский, Ўрта Осиё қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш институти директорининг ўринбосари Ф. А. Соколов, Ўзбекистон лалмикор деҳқончилик институтининг илмий ходими П. П. Олейник, республика ўсимликларни ҳимоя қилиш институтининг илмий ходими Ф. Нуъмонова, республика давлат сортлаш комиссиясининг старший инспектори В. Г. Короленко ўз нутқларида шу ҳақда гапирдилар.

Запорожье областидаги «Днепровский» совхози механизациялашган звеносининг раҳбари — семинар меҳмони М. Т. Реков ҳам шу ҳақда гапирди.

Унинг звеноси ҳаммаси бўлиб икки кишидан иборат ва юз гектар массивдаги нўхатни маккажўхори билан бирга етиштирмоқда. Механизаторлар ихтиёрида ҳамма зарур ускуналарга эга бўлган трактор бор. Звено ўтган йили совхозларнинг бошқа участкаларида экиш бошланишидан ярим ой илгари нўхат экишни тугаллади. Нўхатни зич экиш усули қўлланилди — ҳар гектар ерга 320 килограмм уруғ сепилди. Совуқ экинларга таъсир кўрсатмади. Реков ва унинг ўртоғи махсус ускуналанган косилка билан ҳосилни йиғиб-териб олди. Гектаридан 30,4 центнердан дон етиштирилди. Маҳсулот таннархи планда белгиланганидан паст бўлди.

Семинар қатнашчилари украиналик деҳқонга ўнлаб савол бердилар. Улар унинг тажрибасини батафсил билиб олишни истар эдилар. Ўз навбатида М. Т. Реков ўзбекларнинг суғориладиган ерларда дуккакли экин етиштириш соҳасидаги тажрибасини ўрганиб кетаётганлигини айтди. Унинг звеноси ўтган йили биринчи марта далаларни суғоришга ўтди. Бу иш фойдали бўлса ҳам, анча қийин экан. Суғориш вақтида қўшимча равишда саккиз ишчини жалб қилишга тўғри келди. Суғоришда меҳнат сарфини қандай камайтириш йўлларини украинларга уларнинг ўзбекистондаги мусобақадошлари сўзлаб беришлари керак.

Дуккакли экинлар етиштириш — Ўзбекистон учун янги ишдир. Лекин олимлар ва инженерлар бу ишга махсус машиналар комплекси билан мадад бериш ҳақида ҳозироқ ғамхўрлик қилиб қўйдилар. Семинар қатнашчилари бу машиналар билан Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш Ўрта Осиё институтининг майдонларидан бирида танишдилар.

Олимлардан В. А. Сергиенко, А. Ю. Абдумуталов, А. Собиров, Б. А. Чечковский семинар қатнашчиларини бу ерга қўйилган агрегатлар билан таништириб, бу соҳада техника маҳорати ва ихтирочилик учун нақадар катта имкониятлар очилишини кўрсатиб бердилар.

Семинарда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. Ж. Худойбердиев нутқ сўзлади.

Семинар ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига раҳбарлик бюроси раисининг ўринбосари Т. Г. Зинин иштирок этди.

Ана шундай семинарлар яқин кунларда ҳамма областлар ва районларда бўлиб ўтади.

Е. МАЙОРОВ.
(ЎзТАГ мухбири).

Дуккакли экинлардан мўл ҳосил етиштиришга бағишлаб Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги томонидан Тошкентда ўтказилган семинар қатнашчилари 23 январда қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаш Ўрта Осиё институтида бўлдилар. Улар дуккакли экинларни парвариш қиладиган ва ҳосилини йиғиштириб оладиган турли хил техника билан танишдилар. **СУРАТДА:** семинар қатнашчилари янги техникани кўздан кечирмоқдалар.

Р. Шамсиддинов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

СУҒОРИЛАДИГАН ВА ЛАЛМИКОР ЕРЛАРДА ДОН-ДУККАКЛИ ЭКИНЛАРНИ ПАРВАРИШ ҚИЛИШ ТАДБИРЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШ ВА ТАЙЁРЛАШ МИНИСТРЛИГИ ҲАМДА РЕСПУБЛИКА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МИНИСТРЛИГИ ДОН-ДУККАКЛИ ЭКИНЛАРДАН ЮҚОРИ ҲОСИЛ ОЛИШ ИМКОНИЯТИНИ БЕРАДИГАН ТАДБИРЛАРНИ ИШЛАБ ЧИҚДИЛАР. ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИЛИШИГА РАҲБАРЛИК ҚИЛУВЧИ БЮРОСИ МАЪҚУЛЛАГАН БУ ТАДБИРЛАРНИ ДОН-ДУККАКЛИ ЭКИНЛАР ЭКИЛАДИГАН БАРЧА КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРДА АМАЛГА ОШИРИШ ТАВСИЯ ЭТИЛАДИ.

Н. С. Хрушчев КПСС Марказий Комитети президиумига «йилга якун ясаш ҳамда дон етиштириш ва харид қилишни кўпайтириш тўғрисида» ёзган хатида ҳар бир республика дон етиштиришни кўпайтириш ишига ўз имкониятларига яраша ҳисса қўшиши кераклигини кўрсатиб ўтган эди. 1962 йилнинг якунлари республикамиз колхозлари ва совхозлари дон етиштиришни кўпайтириш учун катта имкониятларга эга эканлигини кўрсатди.

Республикада 1963 йилда дон етиштириш камида бир ярим баравар кўпайтирилиши зарур. Бунинг учун ғалла ҳосилдорлигини ошириш билан бирга дон экинлари майдони камида 250 минг гектар кенгайтирилади.

Дон-дуккакли экинлар дон ва чорвачилик учун озуқа етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим манбаидир. Дон-дуккакли экинлардан 1963 йилда юқори ҳосил олиш учун қуйидаги тадбирларни амалга ошириш керак.

ДОН-ДУККАКЛИ ЭКИНЛАРНИНГ АЛМАШЛАБ ЭКИШДАГИ ЎРНИ

Нўхат пахта алмашлаб экишига киритилади. Агар ерга биринчи марта дон учун нўхат экилган бўлса, ҳосил йиғиштириб олингандан кейин дон ёки силос учун маккажўхори экилади.

Нўхат август-сентябрь ойида иккинчи экин сифатида экилган бўлса, ҳосил йиғиштириб олингач келгуси йил кўкламида экин экиш учун ер 25-30 сантиметр чуқурликда шудгор қилиб қўйилади.

Шўрхок жойларда ер яхши ювилгандан кейингина нўхат экиш мумкин.

Мош эртаги сабзавот, картошка ва маккажўхори ўрнига экилади. Одатда хашаки соя ва ловия маккажўхори билан бирга, хўракиси эса фақат ўзи экилади.

Лалмикор ерларда нут тоза шудгорларга ёки алмашлаб экиш учун ҳайдаладиган ерларга асосан буғдой ёки арпадан кейин экилади. Хашаки нўхат алмашлаб экиладиган далаларга қиш олдида экилади.

ТУПРОҚНИ ЭКИШГА ТАЙЁРЛАШ

Дон-дуккакли экинлар экиладиган майдонлар баҳорда текисланади ва молалаш билан бирга бороналанади.

Кўпроқ иссиқ талаб дон-дуккакли экинлар (соя, ловия, мош ва бошқа экинлар) экиш учун тупроқ эрта баҳорда борона қилишдан ташқари ўсиб чиққан бегона ўтларни тугатиш учун бир-икки марта культивация қилинади. Экиш олдидан биринчи культивация бегона ўтлар ўсиб келаётган вақтда 8-10 сантиметр чуқурликда, иккинчи культивация эса экиш олдидан уруғлик қанча чуқурликда экиладиган бўлса, шунча сантиметр чуқурликда ўтказилади.

Ёзда экин ўрнига ёки такрор мош, соя ва бошқа дон-дуккакли экинларни экиш учун ҳайдаш олдидан ер суғорилади, ҳайдалади ва экиш олдидан тупроқ дискали, зиг-заг боронаси билан борона қилинади ҳамда мола босилади. Агар ҳайдалган ер серкесак бўлса, кесакларни майдалаш учун панжали ғилдиракчалардан фойдаланилади. Лалмикор ерларда нам сақлаш мақсадида эрта баҳорда шудгор борона қилинади.

Дала экиш олдидан кўндалангига 6-8 сантиметр чуқурликда ҳайдаш билан бир маҳалда борона қилинади ва молаланади.

УРУҒЛИКНИ ТАЙЁРЛАШ

Конденциясига етказилган сортли уруғларгина экилади.

Уруғ яхшироқ униб чиқиши учун у экиш олдидан икки-беш кун мобайнида иссиқ ҳавода қиздирилади.

Агар уруғлик нўхат зерновка касали билан ҳатто сал зарарланган бўлса ҳам, экишдан олдин уни газлаштириш ёки бир тонна уруғликка икки-уч килограмм миқдорида 12 процентли гексохлоран дусти билан дорилаш керак. Намлиги 15 процентдан ортиқ бўлган уруғликни гексохлоран билан дорилаш мумкин эмас. Шунинг учун уруғлик яхши қуритилган бўлиши керак.

Экиш олдидан уруғни нитраген билан дорилаш ҳосилга анча ҳосил қўшади.

Уруғни тупроқдаги зараркунандалардан сақлаш, шунингдек тезроқ униши учун у экиш олдидан ТИТД дориvори билан дориланади.

ЭКИШ МУДДАТЛАРИ ВА ЭКИШ НОРМАСИ

Нўхатнинг хўраки сортини республиканинг жануби — Сурхондарё, Бухоро областларида, Самарқанд областининг бир қисмида барвақт — январда ва февралнинг бошида экилгани маъқулроқ. Республиканинг бошқа областларида асосан февраль ойида, Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида эса март ойида экилади. Нўхатни эрта экиш учун участка танлаш пайтида такрор маккажўхори экиш мақсадини кўзлаб ернинг сув билан қанчалик таъминланганлигига алоҳида эътибор бериш зарур.

Нўхат эрта кўкламда экилгани учун ҳам тупроқдаги нам билан тўла таъминланган бўлиб, бир текис униб чиқади ва ҳарорат кўтарилиб иссиқ кунлар бошлангунча ўсиб улгуради. Хашаки нўхатнинг «Восток-55», «Викольсон», «Австрианум» навларини эрта кузда — далалар биринчи экилган ҳосилдан бўшаши биланоқ экилгани маъқулроқ.

Дон учун мош ва ловияни июнь ойининг охирги ўн кунлигигача экиш мумкин.

Сояни уруғликка экишнинг энг яхши муддати апрелнинг боши ҳисобланади. Соя донга экилганида ҳам ва такрор ёки бир экиннинг ўрнига ёзда экилганида ҳам юқори ҳосил беради.

Соянинг «Амур-41» тезпишар нави — кеч экилганда ҳам пишадиган навини июнь ойининг биринчи ярмида дон учун экиш, силосга ёки кўкат тариқасида молга бериш учун июлнинг биринчи ярмигача экиш мумкин.

Нут эрта экиладиган экин. Баҳор совуқ келганида ва февраль ҳамда март ойларида ёғингарчилик кўп бўлганида нут экиш учун энг қулай вақт бир кеча-кундузда тупроқнинг уруғ тушадиган чуқурликдаги ўртача ҳарорати 6-7 даража бўлган даврдир.

Республиканинг жанубий районларида кузги нут экишни тавсия қилиш мумкин.

Лалмикор ерга кузда ёки кўклам олди — февралда экиладиган хашаки нўхат юқори ҳосил беради.

Кузги хашаки нўхат ноябрь-декабрь ойида экилади.

Мўл ҳосил етиштириш учун уруғ нормаси муҳим аҳамиятга эгадир. Нўхатнинг «Уладовский 303», «Романовский 77» ва бошқа донаси катта навлари учун гектарига 250 килограммдан 300 килограммгача донаси майда навлари («Восток-55», «Никольсон») учун гектарига 120-150 килограмм норма тавсия қилинади.

Енгил тупроқ — соз тупроқли ва қумоқ ерларда уруғликни 5-7 сантиметр чуқурликка, оғир тупроқли ерларда эса 4-5 сантиметр чуқурликка экиш керак.

Мошнинг «Победа 104» нави ёппасига ёки икки қаторлаб экилганда гектарига 15-22 килограмм; ловиянинг «гибридная 7» нави 30 килограммдан 40 килограммгача экилади.

Мош уруғи 3-4 сантиметр чуқурликка, ловия уруғи эса 5-7 сантиметр чуқурликка экилади.

Соянинг экиш нормаси уруғнинг катта-кичиклигига ва ўша навнинг тезпишарлигига қараб гектарига 70-100 килограмм белгиланади. Агар квадрат-уялаб экилса, уруғлик 50 процент кам сарфланади. Соя 3-7 сантиметр чуқурликка экилади.

Лалмикор ерларда баландликдан иборат текис зона учун «Милютинский 4» навининг нормаси гектарига 50 килограмм, тоғ этагида ва тоғли зонада 60-70 килограмм, шартли суғориладиган ерда эса 70-80 килограмм тавсия қилинади.

Баландлик текис зонадаги лалмикор ерга «Восток-55» хашаки нўхат экиладиган бўлса гектарига 60-80 килограмм, тоғ этагида ва тоғли зонада 90-100 килограмм уруғ кетади. Уруғ 5-6 сантиметр чуқурликка ташланади.

ЭКИШ УСУЛЛАРИ

Нўхат қаторлаб экилса, қатор оралари 7,5-15 сантиметр қилиб олинса ҳосил анча ортади.

Бир текис қаторлаб экиш учун одатдаги дон экадиган «СУ-24» ва бошқа маркадаги сеялкалардан, тор қаторлаб экиш учун эса «СУБ-48И» ва «СОН-2,8» сеялкасидан фойдаланиш мумкин. Ёғингарчилик кам бўладиган районларда экиш олдидан ерни суғориш тавсия этилади.

Мош ва ловия ғалла сеялкаси билан ёппасига ёки кўш қатор қилиб, қатор оралари 10-15 сантиметр ва лента оралари 50-45 сантиметр кенгликда экилади.

Дон учун экиладиган соянинг қатор оралари 45-60 сантиметр бўлади.

Сояни квадрат-уялаб 60х60 сантиметр схемасида бир уяга 6-7 тадан уруғ ташлаб ҳам экиш мумкин. Сояни маккажўхори ва чигит экадиган «СКГН-6», «СХТВ», «СКГХ-6» ва бошқа тегишли экиш дискалари бор сеялкалар билан ҳам экса бўлади.

Ишлаб чиқаришда тажриба қилиб кўриш учун, сояни маккажўхори билан аралаштириб 70х70 ва 60х60 сантиметр усулида экиб, ҳар бир уяга 2-3 донадан маккажўхори уруғи ва 3-4 донадан соя уруғи ташлаш керак. Бунинг учун чигитни уяларга аниқ миқдорда ташлаб кетадиган «СТВХ-4» сеялкасидан, аралаштириб экиш учун махсус аппарат ёки «СКГН-6» сеялкасига осиладиган «СКВ-33» мосламасидан ва «СКГК-6В» сеялкасига тиркаладиган «СГС-72» аппаратидан фойдаланиш мумкин. Шунингдек маккажўхори ва сояни аралаштириб эгат оралатиб экиш усули тавсия қилинади.

Дон-дуккакли экинларни экиш билан бир маҳалда экинларни кейинчалик суғориш учун 100-120 сантиметр кенгликда эгат олиб кетилади.

Нут барча лалмикор ерларда узунасига, қатор оралари 45 ёки 60 сантиметр кенгликда экилади.

Лалмикор ерларда хашаки нўхат ғалла сеялкаси билан қатор ораси 15-30 сантиметр қолдириб экилади. Нўхатнинг ётиб қолмаслиги, комбайн билан йиғиштириб олиш мумкин бўлсин учун унга арпа қўшиб экилади. 1 гектар ерга 15-20 килограмм арпа сочилади.

ОЗИҚЛАНТИРИШ

Экинларни озиқлантириш учун нўхат, мош, ловия майдонларининг гектарига тахминан 20-25 килограмм азот, 60-80 килограмм фосфор кислотаси, сариқ тупроқ ерларда 35-40 килограмм калий окиси солиш керак.

Гўнг ерга шудгорлашдан олдин солинади. Фосфорли ва калийли ўғитларнинг 70-80 проценти ерга шудгорлаш олдидан, қолган қисми экиш ҳамда экинларни парвариш қилиш вақтида солинади.

Азотли ўғитлар экиш олдидан ерни ишлаш вақтида солинади, чунки ўсимлик ўсиш ва ривожланиш даврида унинг илдизидаги бактериялар ҳали яхши ривожланмаган бўлиб, ниҳол тупроқдан азот моддасини кўп талаб қилади.

Соя экиладиган ерларнинг гектарига ҳайдаш олдидан 60-100 килограммдан фосфор кислотаси ва 45-60 килограммдан азот, фосфор кислотасининг ярмиси ерни экиш олдидан ишлашда азот ва фосфор кислотасининг қолган ярмини ўғитнинг қолган қисмини озуқа сифатида солиш тавсия қилинади. Асосий ҳайдаш олдидан ҳар гектар ерга 5-10 тоннадан чиритилган гўнг солиш яхши натижа беради.

Нут экиладиган майдонларнинг ҳар гектарига ҳайдаш олдидан 3-5 тонна чиритилган гўнгга 2 центнер суперфосфат, 1,5 центнер калий тузини аралаштириб солиш керак.

ЭКИНЛАР ПАРВАРИШИ

Суғориладиган деҳқончилик шароитида дон-дуккакли экинларни парвариш қилиш — ўсиб чиққан нўхатни енгил борона билан бир сидра бороналаш, бошқа дон-дуккакли экинларни эса минерал ўғит билан озиқлантириш, суғориш, касалликларга ва зараркунандаларга қарши курашишдан иборатдир.

Бороналаш куннинг иккинчи ярмида ўтказилади. Бу вақтда ниҳолнинг мўртлиги йўқолган бўлади. Экин полосалар бўйлаб суғорилган тақдирдагина борона қилинади.

Ер ости суви чуқур бўлган ерларда нўхат ўсиши даврида икки марта, ер ости суви саёз бўлган жойларда эса бир марта суғорилади. Ёғингарчилик кўп бўладиган ва ер ости сувлари юза бўлган жойларда нўхат суғорилмаса ҳам бўлади.

Субчиликка тажрибали кишиларни тайинлаш керак. Акс ҳолда, экин сувга кўллатиб юборилса, иссиқ кунларда унинг анча қисми қуриб қолади.

Суғориладиган деҳқончилик шароитида сояни парвариш қилиш — қатор ораларини ишлаш, экинни озиқлантириш, бегона ўтларни ўтоқ қилиш ва экинни суғоришдан иборатдир. Экин униб чиқиши биланоқ қатор ораларини ишлашга киришилади. Шундан кейин даланинг ўт босишига ва тупроқнинг етилишига қараб кейинги культивация ўтказилади. Қаторлардаги соя экинлари бир-бирига туташиб кетай деганда қатор ораларини ишлаш тўхтатилади. Ўсимлик ўсиш даврида бир ёки икки марта ўтоқ қилинади. Соя шоналаш, гуллаш ва уруғ боғлаш даврида эгат олиб ҳосил суви берилади.

Майдонлар нут кўкармасидан олдин ҳамда кўчат 6-7 сантиметр ўсганида борона қилинади. Агар қаттиқ қатқалоқ пайдо бўлса, ротацион мотига ёрдами билан ер юмшатилади. Қаторлар кўндузи, ўсимлик бир оз сўлиган пайтда кўндалангига ёки қиясига борона қилинади. Хашаки нўхат то кўкариб чиққунча ва униб чиққанидан кейин енгил борона билан бороналанади. Қатқалоқ пайдо бўлганида уни юмшатишда ротацион борона ишлатилади.

ҲАШАРОТ ВА КАСАЛЛИКЛАРГА ҚАРШИ КУРАШ

Экинга гуллаш, ҳосил тўплаш даврида зарар етказадиган нўхат зерновкаси (брухус) энг хавфли зараркунанда ҳисобланади. Шунингдек, узун тумшуқ ҳам нўхатга катта зарар етказади.

Нўхат ва нутнинг энг кўп тарқалган касалликлари аскохитоз ва занглаш касалликлари, сояда эса фузариоз ва бактериал касалликлардир. Дон дуккакли экинларнинг касалликлари ва зараркунандаларига қарши курашиш учун уруғликни хлор аралашмаси ёки хлорпикрин билан газлаш ё эса экишдан 1 ярим ой илгари бир тонна уруғликка 2-3 килограмм ҳисобидан 12 процентли дуст гексахлоран билан дорилаш керак.

Касалликнинг олдини олиш учун ҳар гектар ерга 12 процентли дуст гексохлорандан 15-20 килограмм чанглаш тавсия қилинади. Биринчи марта гуллаш вақтида, орадан 10-15 кун ўтгач иккинчи марта чангланади.

Кўк ҳолича ёки пичан тариқасида йиғиштириб олинадиган нўхат экини гексахлоран билан дориланмайди.

Нўхатнинг ва нутнинг аскохитоз, соянинг эса фузариоз ва бактериоз билан касалланишининг олдини олиш учун бир тонна уруғликка 4 килограмм гранозан, 5 килограмм «ТМТД» препарати қўшиб дориланади.

Мош, нўхат, ловия барглари ва поясини зарарлайдиган юқумли касалликларга қарши кураш мураккаброқдир. Шунинг учун ҳам касалликка чидамли сортларни танлаш, фақат соғлом экинлардан олинган уруғликларни экиш, гуллагунча касалликка йўлиққан ўсимликларни эса юлиб ва куйдириб ташлаш керак.

УРУҒЧИЛИК

Ҳар бир колхоз ва совхоз 1963 йилда дон-дуккакли экинларнинг уруғлик участкаси вужудга келтириши керак, токи шу экин майдонларини тобора кенгайтириш ва ҳосилдорликни ошириш учун хўжалик ўзини юқори сифатли уруғлик билан тўла таъминласин. Бунинг учун энг ҳосилдор, ўт босмайдиган ва сув билан яхши таъминланган ерлар ажратилмоғи керак.

Уруғлик учун белгиланган дон-дуккакли экинлар яхши тайёрланган ва ўғитланган ерларга экилиши лозим. Бу экинлардан энг мўл ҳосил олиш учун уларни ўз вақтида ва сифатли парвариш қилиш керак.

Уруғлик нави тоза бўлиши учун экинни ўсиш даврида мутахассис раҳбарлиги остида турига ва сортига қараб ўтоқ қилиш лозим.

ҲОСИЛНИ ЙИҒИШТИРИБ ОЛИШ ВА АСРАШ

Дон-дуккакли экинларни аввал ўриб, сўнгра янчиш ёки бир йўла комбайн билан йиғиштириб олиш мумкин. Лалмикор ерлардаги нут ва нўхатни истисно қилганда, ҳамма ҳолларда дон-дуккакли экинлар ҳосилини қуйидаги машиналар билан аввал ўриб, сўнгра янчиб йиғиштириб олиш тавсия этилади.

Ўриладиган қисмини ажратиш ва ётиб қолган ўсимликни кўтариш учун махсус мосламалар билан жиҳозланган «ЖБА-3,5» жаткалари ишлатилади. Бу жатка «ДТ-24-2», «Т-28» ва «Беларусь» тракторлари билан ишлатилади. Бу ишни «ПБ-2,1» мосламаси ўрнатилган «КСХ-2,1» косилкаси билан ҳам бажариш мумкин. Бу ҳолда агрегатга қўшимча решетка ўрнатиш керак.

Нўхатнинг ётиб қолганлиги ва дони бир текис етилмаганлиги уни йиғиштириб олишни қийинлаштиради. Шунинг учун нўхат ва мошни ҳосилнинг учдан бир қисми пишган пайтдан бошлаб ўриш тавсия қилинади. Нобудгарчиликни камайтириш учун одатда экин эрталаб, шабнам кўтарилмасдан туриб ўрилади.

Ўриб кетилган экин ўзиюрар «СК-3» ёки «СК-4» комбайнлар ва кам ҳосилли участкаларда ўзиюрар «С-4» ёки «С-4 М» комбайнлари билан йиғиштириб олинади. Бунинг учун комбайнларга «ПС-2» мосламаси ўрнатилади ва дон-дуккакли экинларни йиғиштириб олиш учун комбайнлар инструкцияга мувофиқ созланади.

Лалмикор ерлардаги нут ва нўхат, шунингдек суғориладиган участкалардаги паст бўйли соя ва нўхат комбайн билан йиғиштириб олинади. Нут ва нўхатнинг камида учдан икки қисми, соянинг эса ҳаммаси тўла пишгач ўрим бошланади.

Бу экинларни йиғиштириб олишда лалмикор Деҳқончилик илмий тадқиқот институти ишлаб чиққан ва махсус жиҳозланган «СК-3» ёки «СК-4» комбайнлари ишлатилади.

Асраш учун ажратилган нўхат, нут, ловия ва соя донининг намлиги 14 процентдан ошмаслиги керак. Тозаланган ва сортларга ажратилган дон ҳаддан ташқари нам бўлса, хирмонларда қуритилади. Сўнгра қуруқ ва шамол яхши юрадиган бинода сақланади.

МЕҲНАТНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ ВА ҲАҚ ТЎЛАШ

Дон-дуккакли экинларни экишни маккажўхорикорлик (ем-хашак тайёрловчи) бригадаларига топшириш, уларга тегишли миқдорда трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ажратиб бериш тавсия қилинади.

Лалмикор зонадаги хўжаликларда бу экинлар ғаллакор бригадаларга бириктириб қўйилади.

Дон-дуккакли экинларнинг ҳосилдорлигини кўтаришдан колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида моддий рағбатлантиришнинг қуйидаги системаси тавсия этилади:

экинни сифатли ва белгиланган муддатларда экканлиги ҳамда бир текис ундириб олганлиги учун тракторчига у экиш даврида олган иш ҳақининг 50 проценти миқдорида мукофот бериш;

ҳосилни қисқа вақтда (ўн кун ичида) нест-нобуд қилмай йиғиштириб олганлиги (ўрганлиги, ўриб кетилган экинни йиғиштириб олгани ва янчгани учун) механизаторларга белгиланган маошига қўшиб 30 процент ҳақ тўлаш; айни пайтда тракторчи машинистларга ҳақ тўлаш ҳисоби 7 соатлик иш кунида бажариладиган смена нормасига қараб белгиланади.

Дон-дуккакли экинларни парвариш қилишда ишлайдиган колхозчиларга: ялпи ҳосил жиҳатидан планни бажарганлиги учун планда кўрсатилган маҳсулот нархининг 5 проценти миқдорида, планни ортиғи билан бажаргани учун пландан ташқари топширган маҳсулот қимматининг 50 проценти миқдорида, меҳнат ва моддий-пул маблағларини тежаб қолгани учун маҳсулот таннархини пасайтириш натижасида тежаб қолинган маблағнинг 50 проценти миқдорида қўшимча ҳақ тўланади.

«...КЎП МИНГЛАБ КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИНГ ТАЖРИБАСИ МАККАЖЎХОРИ БИЛАН БИР ҚАТОРДА ДОН ЕТИШТИРИШНИ ЎСТИРИШНИНГ АСОСИЙ РЕЗЕРВЛАРИДАН БИРИ — НЎХАТ ВА ЛОВИЯНИНГ БАҲОРИ ДОН ЭКИНЛАРИДАГИ САЛМОҒИНИ КЕСКИН КЎПАЙТИРИШ ЭКАНЛИГИНИ ЯҚҚОЛ КЎРСАТИБ БЕРДИ. НЎХАТ КАРПАТ ТОҒЛАРИНИНГ ЭТАКЛАРИДАН БОШЛАБ СИБИРЬ ВА ҚОЗОҒИСТОННИНГ ҚЎРИҚ ЕРЛАРИГАЧА БЎЛГАН ЖОЙЛАРДА ҲАР ГЕКТАРДАН 20-30 ЦЕНТНЕРДАН ВА УНДАН ҲАМ КЎПРОҚ ҲОСИЛ БЕРАДИ. МАККАЖЎХОРИНИ, НЎХАТ ВА ХАШАКИ ЛОВИЯНИ КЕНГ ЖОРИЙ ҚИЛИШ — ХУСУСИЙ ВАЗИФА БЎЛМАЙ, БАЛКИ ДЕҲҚОНЧИЛИГИМИЗНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЭНГ МУҲИМ ЙЎЛДИР».

Н. С. ХРУШЧЕВ.

ПОЧТА ҚОИДАЛАРИ ЎЗГАРТИРИЛАДИ

МОСКВА, 23 январь. (ТАСС мухбири). СССР Алоқа министрлиги амалдаги почта қоидаларини қайта кўриб чиқиб, уларга бир қанча ўзгаришлар ва қўшимчалар киритди. Шундай қилинишига сабаб нима?

Министрлик Бош почта бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Л. Я. Добичина ТАСС мухбири билан суҳбатда қуйидагиларни айтди:

— Ҳозир мамлакатда 67 минг алоқа корхонаси бор. Бу корхоналар хатлар, пуллар, бандероллар, посилкаларни бир жойдан иккинчи жойга жўнатиш ва элтиб бериш соҳасида аҳолига жуда хилма-хил хизматлар кўрсатиб келмоқда. Почта қоидаларига киритилаётган қўшимчалар аҳоли учун бир қанча янги қулайликлар туғдириб беради.

АҲОЛИГА ҚУЛАЙЛИК ТУҒДИРИШ УЧУН

Масалан, почта орқали 30 сўмгача миқдорда юбориладиган пулни олиш вақтида шахсни тасдиқлайдиган ҳар қандай ҳужжатни кўрсатиш кифоя, деб кўрсатилади. Почта орқали юбориладиган [illegible] ҳам мумкин.

Алоқа корхоналари почта орқали 30 сўмгача миқдорда жўнатиладиган нарсаларни адресат эгасининг қариндош-уруғларига [illegible] ҳам бераверадилар. Посилкаларга илова қилинадиган янги бланк жорий қилинади, бу бланк посилкаларни бериш тартибини анча осонлаштиради. Шу нарса кўзда тутиладики, [illegible] жўнатиш мумкин.

Халқаро посилкани жўнатиш учун ҳам почтамтга бориб юриш шарт эмас. Бундай посилкаларни алоқа бўлими ҳам қабул қила беради.

Почта орқали юбориладиган нарсаларни алоқа бўлимларида сақлаш муддати бир ойдан икки ойгача узайтирилгани аҳоли учун шак-шубҳасиз қулайлик туғдириб беради.

— Почта қоидаларига [illegible] вақтида, — деди пировардида ўртоқ Добичина, — аҳолининг жуда кўп тилакларини ҳисобга олинди. Бу таклифларни Москва, Киев, Рига, Свердловскдаги почта ходимлари батафсил муҳокама қилиб чиқдилар. [illegible] етказиб беришни тезлаштиради.

Ўзгартирилган почта қоидалари ҳамма жойда 1963 йил 1 июлдан бошлаб жорий қилинади.

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИНИНГ ПЛЕНУМИ

24 январда Ўзбекистон Ёзувчилар союзининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда ташкилий масалалар кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг иккинчи секретари қилиб адабиётшунос Г. П. Владимиров сайланди. Ўртоқ Р. Бобожон бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан у союз правлениесининг ташкилий масалалар бўйича секретари вазифасидан озод қилинди. Драматург Ғ. А. Жаҳонгиров союз правлениесининг ташкилий масалалар бўйича секретари қилиб сайланди.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚАРО ВИСТАВКАЛАРДА

Мамлакатимизнинг жаҳондаги кўпчилик давлатлар билан маданий ва иқтисодий алоқалари йил сайин кенгайиб бормоқда. Совет Иттифоқи ҳар йили ташкил қилинадиган деярли барча виставка ва ярмаркаларда актив қатнашиб келмоқда. Шу йилнинг ўзида мамлакатимиз ўзининг товарларини Карачи (Покистон), Познань (Польша), Будапешт (Венгрия) ва бошқа жойларда ўтказиладиган виставка ва ярмаркаларда намойиш қилади.

Шу йил ноябрь ойида Карачида бўладиган Осиё савдо ярмаркасида Ўзбекистон саноати ишлаб чиқараётган тўқимачилик ва қишлоқ хўжалик машиналаридан «Р-163-3» маркали тўқув машинаси, «ХВС-1,2» пахта териш машинаси, шунингдек, пахта тозалаш машиналари, культиваторлар, чангитгич-пуркагич машиналари ва бошқа агрегатлар намойиш қилинади.

Лейпциг (ГДР)нинг халқаро кузги виставка ярмаркасида Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган бадиий буюмлар, хилма-хил гиламлар ва турли навдаги виноллар намойиш қилинади.

Халқ хўжалиги ютуқларининг [illegible] Югославиянинг Загреб шаҳрида ва Техронда ҳам кўрсатилади.

М. БОБОХОНОВ.

Москва шаҳри.

ТОШКЕНТДА қишки сузиш бассейни қурилмоқда. СУРАТДА: қурилиш участкаларидан бирида.

И. Глауберзон фотоси.

ИСМИ ЖИСМИГА МОНАНД

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛИДАГИ БАЪЗИ СТАНЦИЯЛАРНИНГ ЯНГИ НОМЛАРИ

Темир йўлимиздаги бир қатор станцияларнинг номи Улуғ Октябрь социалистик революциясидан илгари [illegible] билан номланган. Аввалги вақтда чор генераллари ва [illegible] исми билан аталган станцияларнинг номи янги ҳаётга ярашмай қолди. Ҳатто бу номлар эриш, тушунарсиз туюлмоқда. Шундай бўлиши табиийдир. Чунки, мамлакатимизнинг [illegible] Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси иқтисодиёти ва маданиятида ҳам мисли кўрилмаган катта муваффақиятлар қўлга киритилди.

Шунинг учун ҳам Ўзбекистон ва Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларга хизмат кўрсатувчи Тошкент темир йўлидаги бир қанча станцияларнинг номини ўзгартириш тўғри келди. Айрим станцияларнинг номлари ўша жойдаги шаҳар ва аҳоли яшайдиган пунктларнинг номига мос эмасди. Масалан, Бекобод шаҳрига бориш учун пассажир Хилково станциясигача билет олиши лозим эди. Бундай икки хил номлар юк олувчи ва юк жўнатувчи кишиларни кўпинча чалғитарди. Юк ортилган вагонлар, контейнерлар ўз адресини тополмай темир йўл бўйлаб бефойда сафар қилиб юрган вақтлар кўп бўлган. Тожикистон ССРдаги Қўрғонтепа станциясига жўнатилаётган юклар ва бораётган кишилар Ўзбекистон территориясидаги Қўрғонтепа станциясига келиб қолган ҳоллари кўп учраганки, бу пассажир учун ҳам, юк жўнатган кишилар учун ҳам, қолаверса темир йўлчилар учун ҳам анчагина ноқулайликлар туғдирди.

Эндиликда бундай қийинчиликларга барҳам берилди. Маҳаллий совет ташкилотларининг таклифига биноан СССР Йўллар министрлиги Тошкент темир йўлидаги 28 станциянинг номини ўзгартириш ҳақида буйруқ чиқарди. Янгийўл, Фарғона, Бекобод, Марғилон, Навоий шаҳарлари станцияларининг номи ана шу шаҳарларнинг номи билан юритила бошлади. Мирзачўл бу бўстонга айланиб кетди. Шунинг учун бу станциянинг номи Гулистон деб аталмоқда.

Борисовский, Серово, Ванновский, Владимиро, Горский, Куропаткино, Ломакино, Массальский, Шабский, Милютинская, Посьетовка сингари чор генералларининг фамилиялари билан [illegible] номлар энди такрорланмайди. Бу станцияларга янги номлар — Ариқбош, Фурқат, Олтиариқ, Акбаробод, Яйпан, Богарное, Зарбдор, Қақир, Шарқ, Ғаллаорол, Рапқон деган номлар берилди. Кўпгина пассажирларнинг таклифига мувофиқ республикамиздаги Қўрғонтепа станциясининг номи Совой деб ўзгартирилди. Олтин Ўрда станциясининг номи эскириб қолганлигини ҳисобга олиб, бу станциянинг номи «Оқ олтин» деб аталяпти.

Тошкент магистрали Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларга ҳам хизмат қилади. Туркманистон ва Тожикистон маҳаллий совет органларининг илтимосига кўра, Придоново станцияси Нов, Мельниково станцияси Конибодом, Конибодом станцияси Қўрғонтепа, Ковальский разъезди Маданият, Завадский разъезди Қайроққум, Белоозерский разъезди Дигмай, Самсонова разъездининг номи эса Амударё деб ўзгартирилди.

Қ. ХЎЖАЕВ.

Тошкент темир йўли юк ташиш хизматининг бошлиғи.

ҲИНД ЭЛИДА БАЙРАМ

Қадимий ҳинд эртакларидан бирида айтилишича, кўҳна замонда Ҳимолай тоғи этакларида жуда катта текислик бўлган. Лекин бу ерда на экин битган ва на дарахт ўсган. Аҳоли очлик, қашшоқликда кун кечирган. Қурғоқчиликка бардош беролмаган инсонлар ҳаётдан умид узганлар. Аммо, улар бахтига, Бхагирата исмли баҳодир пайдо бўлиб, мамлакат ва халқни ҳалокатдан сақлаб қолади. Бхагирата Ҳимолай тоғига чиқиб, улуғ Ганг дарёсини жиловлайди. Ганг сувсиз чўлга оқади. Қақроқ ерларда боғу-бўстонлар барпо бўлади.

Ҳинд тарихини варақлар экансан, беихтиёр ана шу афсона ёдингга келади. Ҳинд халқи гўзал Тожмаҳолни яратган, жаҳон маданият хазинасига бебаҳо дурдоналар тўккан, инсониятга баркамол мутафаккир олимлар, шоиру бастакорлар етиштириб берган.

Нопок келгиндилар, орномусини, виждонини йўқотган босқинчилар шундай меҳнаткаш халқни занжирбанд қилдилар. Кўҳна тарихи, ажойиб маданияти, ақл-идроки билан дунёни ҳайратга солган ҳиндлар мустамлакачилик азобини кўп тортдилар. Инглиз «маърифатчилари» мамлакат миллий бойликларини хўп таладилар, халқни беомон эздилар. Мазлумлар куну тун тер тўксаларда, ош-нонга тўймадилар, кийим-кечакка ёлчимадилар. Машаққатли меҳнат, оғир турмуш, очлик ва касаллик миллион-миллион кишилар ёстиғини қуритди. Расмий маълумотларга қараганда, 1875—1900 йилларда фақат очликдан 40 миллион киши нобуд бўлди, 1901—1944 йиллардаги очлик эса 30 миллион кишининг ёстиғини қуритди. Бунинг устига 1896—1921 йилларда турли юқумли касалликлардан 53 миллионга яқин аҳоли қирилди.

Ана шундай даҳшатли фожиа айбдорлари бўлмиш инглиз мустамлакачилари ҳамон ўз айбларига иқрор бўлмайдилар, аксинча, биз ҳиндларга кўп яхшилик қилдик, уларни маърифатли қилдик, деб даво қиладилар. Бу билан империалистлар мустамлакачиликнинг қонли тарихини оқламоқчи бўладилар, албатта.

Эркесевар ҳинд халқи қулликда абадий кун кечиришни истамас эди. У икки аср давомида босқинчиларга қарши курашиб келди. Оқибат натижада ҳиндлар ғолиб чиқдилар, империалистлар чекинишга мажбур бўлиб, Ҳиндистон мустақиллигини эътироф этдилар. 1947 йил 15 августдан бошлаб ҳинд осмонида мустақил Ҳиндистоннинг миллий байроғи ҳилпирай бошлади. Шу тарихий воқеадан уч йил ўтар-ўтмас, яъни 1950 йил 26 январда Ҳиндистон Республика деб эълон қилинди ва Ҳиндистон Республикасининг конституцияси қабул қилинди. Бугун ҳинд халқи республиканинг ўн уч йиллигини байрам қилмоқда.

Мустамлакачилар янги миллий ҳукуматга оқсоқ экономикани, қолоқ саноат ҳамда қишлоқ хўжалигини мерос қилиб қолдирдилар. Чунончи, 1950 йилда Ҳиндистонда фақат 1 миллион 142 минг тонна пўлат, 1 миллион 565 минг тонна чўян эритилган, 5,1 миллиард киловатт-соат электр энергия ҳосил қилинган, 32 миллион тонна кўмир қазиб чиқарилган эди, холос. Яъни жон бошига ҳисоблаганда, Япониядагидан 22 баравар, Англиядагидан — 82, Америкага нисбатан 145 марта кам пўлат эритилди. Ҳосил қилинган электр қуввати Японияда ишлаб чиқарилган электр қувватидан 40 марта, Англиядагидан — 90, Америкада ишлаб чиқарилган электр энергиясидан 170 баравар кам эди. Қишлоқ хўжалик экинларидан жуда кам ҳосил олинар, фан, маданият орқада қолган, аҳолининг фақат 15-16 процентигина саводли эди.

Зотан, миллий ҳукумат олдида мустамлакачилик оқибатларини тугатиш, экономикани кўтариш, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, маданиятни юксалтириш ва тирикчиликни яхшилашдек мушкул ва оғир вазифа турарди.

Ҳукумат бу вазифани бажаришга киришиб, оғир саноатни барпо этишга ва хўжаликни планли асосда ривожлантиришга катта эътибор берди. «Агар биз мамлакатимизни индустрлаштиришни истасак, — деди Жавоҳарлал Неру, — саноатнинг асосий тармоғи бўлмиш машинасозлик, металлургия ва шунга ўхшаш оғир саноат тармоқларига эга бўлишимиз лозим. Шулар асосида экономиканинг бошқа тармоқлари ҳам ўсади. Агар шундай қилмасак, бошқа мамлакатларга тобе бўлиб қолаверамиз. Оғир саноатни барпо қилмасак, миллат сифатида узоқ вақт яшай олмаймиз. Агар биз яшашни истасак, келгуси ўн йилликда оғир саноатни вужудга келтиришимиз шарт».

Ҳукуматнинг кўрган чора-тадбирлари ва ҳинд халқининг фидокорона меҳнати туфайли биринчи ва иккинчи беш йиллик планлар амалга оширилди. Мустақиллик йилларида илгари юз йиллар мобайнида қурилганидан кўп оғир саноат корхоналари, темир йўл ва электростанциялар, катта-катта ирригация иншоотлари барпо қилинди. Металлургия, машинасозлик, станоксозлик, химия, нефть, кон саноати вужудга келди.

Совет Иттифоқи ёрдамида қад кўтарган улкан Бхилай металлургия комбинати ҳинд халқининг фахри бўлиб қолди. 1961 йил апрелдан 1962 йил август ойигача Бхилай корхонасида 2,5 миллион тонна чўян ва 1,6 миллион тоннадан зиёд пўлат эритилди. Эндиликда Бхилай маҳсулоти баъзи Осиё ва Африка мамлакатларига ҳам экспорт қилиняпти.

Сўнгги йилларда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш икки баравардан зиёд кўпайди. Шу жумладан пўлат ишлаб чиқариш 1961 йилда 1948 йилдагига нисбатан 326 процент, цемент — 512, электр қуввати — 413, кўмир қазиб чиқариш—188 процент, станоклар ясаш 14 баравар ошди.

1961 йили 80 миллион тонна дон, 1,1 миллион тонна пахта, 0,7 миллион тонна жун олинди. 1951—1961 йилларда аҳоли ўртасида саводхонлар 16 процентдан 23,7 процентга кўпайди.

Дастлабки ютуқлар меҳнаткашларнинг ўсиб бораётган эҳтиёжини қондирмайди албатта. Ишчилар ва айниқса деҳқонларнинг асрий орзуларини рўёбга чиқармоқ учун ҳали кўп ишлар қилиш керак. Аграр проблемани ҳал қилиш, ишсизликни тугатиш, озиқ-овқат танқислигини бартараф қилмоқ лозим. Ҳиндистон раҳбарларининг айтишича, ана шу проблемаларни ҳал қилишда учинчи беш йиллик план катта роль ўйнайди. План саноат ишлаб чиқаришини етмиш процент, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ўттиз процент кўпайтиришни кўзда тутади. Миллий даромадни ўттиз процент ошириш, 14 миллион кишини иш билан таъминлаш мўлжалланган.

Иқтисодий планларни амалга оширишда, оғир саноатни барпо қилишда Ҳиндистонга айниқса Совет Иттифоқи катта ёрдам бермоқда. Совет Иттифоқи кўмаги билан кенгайтирилаётган Бхилай комбинати йилига 2,5 миллион тонна пўлат, прокат ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган бўлади. Беш йиллик планда оғир машинасозлик, кон-шахта машина ускуналари заводи, электр машиналар ва металл конструкциялар ишлаб чиқарадиган корхоналар барпо қилиш ҳамда йирик гидроэлектростанциялар, теплоэлектростанциялар қуриш кўзда тутилади. Бундай катта корхоналар Совет Иттифоқининг моддий-техника ёрдами билан бунёдга келади.

Совет — ҳинд иқтисодий ва маданий алоқаларининг тобора ривожланишидан ҳамда совет элининг холис ёрдамидан Ҳиндистон жамоатчилиги хурсанд. «Кейинги йилларда, — деди Ж. Неру — ҳинд совет алоқалари ва ҳинд — совет ҳамкорлиги анча ривожланди, ўзаро савдо-сотиқ ҳамда маданий алоқаларимиз жуда кенгайди. Юзлаб ҳинд студентлари ўқиш ва техника билимини олиш учун Совет Иттифоқига бормоқдалар. СССР ёрдами билан Ҳиндистонда катта-катта заводлар қурилди ва қурилмоқда... Мен Совет Иттифоқи ҳукуматига кўрсатган ва кўрсатаётган ёрдами учун чуқур миннатдорчилик билдираман».

Ташқи сиёсат соҳасида Ҳиндистон раҳбарлари бетарафлик ва ҳарбий блокларга қўшилмаслик сиёсатига содиқ эканликларини айтмоқдалар. Ҳиндистон жамоатчилиги қирғин қуролларини тақиқлашни, халқаро проблемаларни тинчлик йўли билан ҳал этишни талаб қилмоқда.

Кейинги вақтларда Ҳиндистон билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги чегара районида юз берган можаро жаҳон жамоатчилигини анча ташвишга солди. Империалистлар ва Ҳиндистондаги ички реакция эса чегара жанжалидан фойдаланиб, ўз мақсадларини амалга оширишга уринмоқда.

Совет кишилари икки улуғ мамлакат ўртасида содир бўлган низонинг ўз вақтида бартараф қилинмаганлигидан таассуфландилар ва Халқ Хитойи билан Ҳиндистон ўзаро бир фикрга келадилар, деб ишонадилар. «Биз, — деди Никита Сергеевич Хрушчев, — Хитой ва Ҳиндистон раҳбарларининг заковатига ишонамиз ва улар... иғволарга учмайдилар ва жанжалнинг оқилона бартараф қилинишини таъминлайдилар, деб умид қиламиз».

Бугун Ҳиндистон Республикасининг ўн уч йиллиги кунида совет кишилари ҳинд халқини байрам билан табриклайдилар ва янги ҳаёт қуришда муваффақиятлар тилайдилар.

Ф. АБДУЛЛАЕВ.

ҲИНДИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ. Аградаги Қизил сарой.

Адживпресс — ТАСС фотоси.

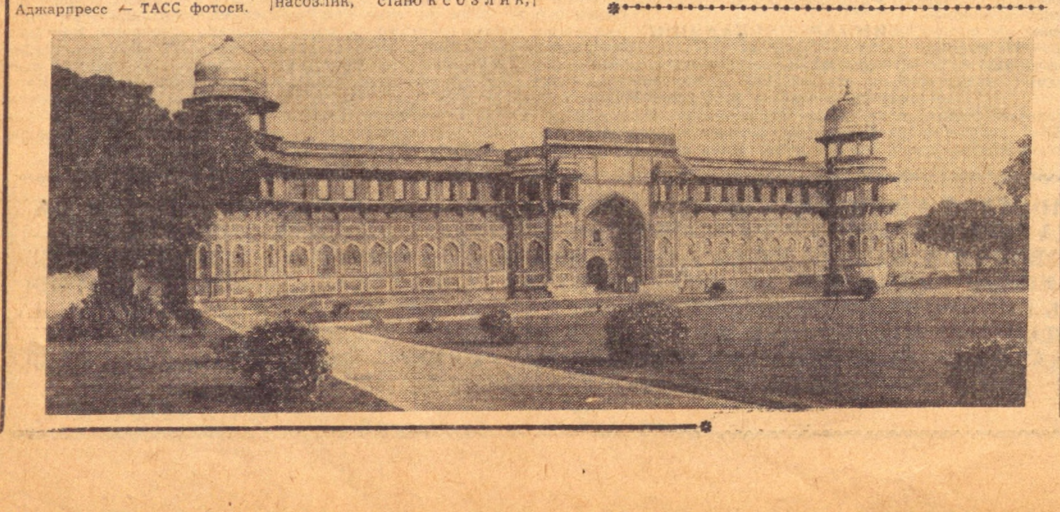

МУҲИМ ҚЎЛЛАНМА

Ўзбекистон ССР Медицина нашриёти «Медицина терминларининг русча-ўзбекча изоҳли луғати» китобининг ўн минг сўздан иборат биринчи томини босиб чиқарди.

М. ХОНОВ.

СПОРТ ХРОНИКАСИ

Андижонда ёшлар ўртасида баскетбол бўйича республика мусобақаси ўтказилди. Мусобақада Фарғона, Самарқанд, Бухоро, Сурхондарё, Тошкент областлари ва Ўзбекистон пойтахти спортчилари қатнашдилар. Фарғона ёшлари биринчиликни эгаллаб, Бутуниттифоқ зона мусобақаларида қатнашиш ҳуқуқини олдилар.

* * *

Нукус шаҳрида қизлар ўртасида баскетбол мусобақалари бўлиб ўтди. Финалда майдон эгалари «Меҳнат» (Тошкент) командаси билан учрашдилар. «Меҳнат» командаси 40:23 ҳисоби билан ғалаба қилиб, республика чемпиони бўлди.

* * *

«Спартак» спорт мактабининг сузувчилари Қарағандадан Тошкентга қайтиб келдилар. Ёш спартакчилар Қарағанда ва Олмаота сузувчилари билан учрашиб, биринчи ўринни эгалладилар.

* * *

Ленинградда сувга сакраш бўйича ўтказилган мусобақаларда «Спартак» (Тошкент)нинг ёш спортчилари яхши натижага эришдилар. Улар Москванинг биринчи ва иккинчи командасидан кейин учинчи ўринни эгалладилар.

Оламда нима гап

ГЕРМАНИЯ БИРЛАШГАН СОЦИАЛИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ VI СЪЕЗДИДА ЎРТОҚ Н. С. ХРУЩЕВНИНГ СЎЗЛАГАН НУТҚИ ФРАНЦИЯДА НАШР ЭТИЛДИ

ПАРИЖ, 25 январь. (ТАСС). Германия Бирлашган социалистик партиясининг VI съездида КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Н. С. Хрущевнинг шу йил 16 январда сўзлаган нутқи Парижда жуда кўп нусхада брошюра қилиниб нашр этилди. Бу брошюрага Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Германия Бирлашган социалистик партияси VI съездига йўллаган табрикномаси ҳам киритилди.

Франция пойтахтининг жамоатчилиги бу брошюранинг босилиб чиққанлигини зўр қизиқиш билан кутиб олди.

ТУРКИЯ ҚАЧОН ЭЛЕКТРЛАШТИРИЛАДИ?

ИСТАМБУЛ, 24 январь. (ТАСС). Туркиядаги 40 минг қишлоқдан фақат 203 таси электр қувватидан фойдаланмоқда. Мамлакатда энергетика ресурсларининг фақат 3 проценти ишга солинган. Бу маълумотлар Туркия энергетикларининг ҳар йилги конгресси докладида келтирилади. Докладда айтилишича, иш шундай давом этадиган бўлса, мамлакатнинг ҳамма қишлоқлари 2500 йилдан кейингина электрлаштирилиши мумкин.

ХАЛҚНИНГ ХОҲИШ-ИРОДАСИГА МУВОФИҚ

РИО-де-ЖАНЕЙРО, 23 январь. (ТАСС). Бразилия миллий конгрессининг депутатлар палатаси мамлакат конституциясига киритилган тузатишнинг бекор қилинишини асосий кўпчилик овоз билан ёқлади. Ана шу тузатишга асосан республика президентининг ваколатлари жуда чеклаб қўйилган эди. Сенат худди шу хилдаги қарорни 18 январдаёқ қабул қилганлиги учун Бразилияда 16 ой ҳукм сурган парламент системаси бекор қилиниб, мамлакатда бошқаришнинг президентлик формаси яна жорий этилади.

Бразилия миллий конгрессининг қарори 6 январда ўтказилган плебисцит натижаларига мувофиқ қабул қилинди, бу плебисцит вақтида бразилияликларнинг мутлақ кўпчилиги мамлакатга реакция томонидан мажбуран қабул қилдирилган ҳозирги бошқариш формасини бекор қилиш учун овоз берган эди.

Мамлакат бош министри Эрмес Лима ҳозирдаёқ истеъфога чиқиб кетди. Янги ҳукуматни мамлакат президенти Гулартнинг ўзи тузади. Бу ерда янги ҳукуматга илгариги бош министр Эрмес Лима, илгариги ташқи ишлар министри Сантьяго Дантас, илгариги бош министр Танкредо Невес ва Бразилиянинг бошқа бир қанча таниқли арбоблари кирса керак, деб кутмоқдалар.

ЧЕТ ЭЛЛАРДАН ХАБАР ҚИЛАДИЛАР...

⊙ Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг халқаро савдо конференциясини чақириш бўйича тайёргарлик комитетининг биринчи мажлиси Нью-Йоркда бўлиб ўтди. Бу конференция кечи билан келгуси йилнинг бошларида чақирилиши керак.

⊙ Монголия Халқ Республикаси ва Англия ҳукуматлари дипломатия муносабатларини ўрнатишга ва элчилар даражасида бир-бирларига дипломатия вакилларини юборишга қарор қилдилар.

⊙ 1963—1964 йилларда Ироқ билан Венгрия ўртасида маданий ҳамкорлик қилиш плани Бағдодда имзоланди.

⊙ Венгрия билан Куба ўртасида 1963 йилда савдо-сотиқ қилиш ҳақидаги протоколни имзоламоқ учун Куба савдо делегацияси Будапештга келди.

⊙ Мексиканинг парламент делегацияси яхши ният миссияси билан Африкага жўнаб кетди. Делегация Эфиопияга, Ганага, Гвинеяга, Суданга, Жазоирга ва бошқа мамлакатларга боради.

⊙ Бу йил мисли кўрилмаган совуқ қишни бошидан кечираётган Англияда жиддий «газ очарчилиги» хавфи пайдо бўлди. Кейинги ҳафталарда Англиядаги кўпчилик уйлар учун ёқилғининг асосий тури бўлган газ истеъмол қилишнинг ўсганлиги газ саноати масалалари бўйича миллий кенгашни кўпгина районларни газ билан таъминлашни камайтириб қўйишга мажбур этди.

⊙ Қўшма Штатларда яна грипп эпидемияси бошланди. АҚШ эпидемия хизматининг тахмин қилишича, бу — Осиё гриппи бўлиб, кейинги беш йил ичида АҚШда бу гриппдан 90 минг киши ҳалок бўлди.

Редактор

З. И. ЕСЕНБОЕВ

ЭЪЛОНЛАР. ТОМОШАЛАР.

РАДИО

26 ЯНВАРДА

Биринчи программа: 7.40 — Пионер эрталиги. 8.25 — Сиз ёқтирган артистлар. 9.50 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт. 10.10 — «Заковатлилар» (музикали радиокомпозиция). 11.20 — Концерт (Филармония артистлари ва оркестри ижросида). 12.30 — Биз композиторлар асарлари. 13.30 — [illegible]. 15.35 — Англия куйлари. 16.00 — Студент ва ўқувчилар талаби ижро этилади. 17.00 — [illegible]. 17.20 — Концерт. 17.50 — «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» [illegible]. 19.20 — [illegible] концерт. 20.15 — «Шаъба оқшомида» (концерт). 21.20 — [illegible]. 22.05 — Рақс кечаси. 23.15 — Дам олиш концерти.

Иккинчи программа: 19.00 — [illegible]. 19.30 — [illegible]. 20.00 — Концерт (Ўзбек тилида). 20.10 — [illegible]. 20.40 — [illegible]. 21.00 — М. Бобоев. «Она қалби» [illegible].

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

26 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Чумоли Ферда** (мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшдаги мактаб ўқувчилари учун чехословак қўғирчоқ фильми), 18.35 — **Телевизион янгиликлар**, 18.50 **Эстрада концерти** (телетомошабинлар талабига мувофиқ).

Рус тилида: 19.50 — **Пионерия** киножурнали, 20.00 — **Телевизион янгиликлар**, 20.15 — **Фан ва техника** киножурнали, 20.25 — **Концерт** (Темир йўлчилар ва «Қизил тонг» тикув фабрикаси маданият саройларининг бадиий ҳаваскорлари ижросида), 21.05 — **Ҳамма уй-уйига** номли киноповесть (катталар учун), 22.45 — Сўнгги ахборот (ўзбек ва рус тилларида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Оилада бола тарбияси** (ота-оналар учун суҳбат), 18.30 — **Пётр 1** номли бадиий фильмнинг биринчи серияси.

Ўзбек тилида: 20.05 — **Замондошимиз образи экранда** (ёшлар учун), 20.35 — **Қалб кечирмайди** номли бадиий фильм.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/I да **Кашмир қиссаси**, 27/I да кундуз **Коппелия**, кечқурун **Дилором**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/I да **Олов**, 27/I да янги спектакль **Юлий Цезарь**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/I да **Кимга тўй, кимга аза**, 27/I да **Кўзи булоқ**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 27/I кундуз соат 1 яримда мактаб абонементи бўйича 7, 8, 9, 10, 11-синф ўқувчилари учун **«Республикамизнинг қўшиқ ва рақслари»** деган темада суҳбатли концерт.

27, 29, 30 31/I да **Озарбайжон давлат ашула ва рақс ансамблининг гастроллари**. Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Украина цирки артистлари ва Зинаида Тарасованинг сўнгги гастроллари.** Кеч соат 7 яримда бошланади. Якшанба куни 3 марта томоша кўрсатилади: кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда.

КИНО

Сафра — «ВАТАН» (кундуз соат 3, кеч 5, 6-40 ва 8-20 минутда), «МИР» (эрталаб 10 ва кундуз 12 да).

Бир қишлоқ йигитлари — «ВАТАН» (эрталаб соат 10, 11-40, кундуз 1-20 ва кеч 9-45 минутда).

Салибчилар (1 ва 2-серия)—«МИР» (кундуз соат 2, кеч 5 ва 8 да).

Тўйдан кейин — «ЁШ ГВАРДИЯ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Уч мушкетёр — НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ДРУЖБА» (1-залда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Ўлимга ҳукм қилинган қочди — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Қўрқоқ — «СПУТНИК» (эрталаб соат 10, кундуз 2, кеч 6 ва 10 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10, кундуз 2, кеч 6 ва 10 да), «МОСКВА» (эрталаб 10, кундуз 12, 2 ва 4 да), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (эрталаб 10, кундуз 2, кеч 6 ва 10 да).

Тошкент маданий-оқартув техникуми

билдирадики,

КУТУБХОНАЧИЛИК БЎЛИМИНИНГ

ўзбек группаларидаги

биринчи курсларининг 10-синф ҳажмида маълумотли

СИРТҚИ ЎҚУВЧИЛАРИ

1 февралдан

ИМТИҲОН СЕССИЯСИГА

чақирилади

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, 26-УЙ.

Коммутатор — 26334, 33262, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258 Редакция телефонлари: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 27221. Пропаганда — 31226. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалиги — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34461. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 06655. Индекс 64543. Нашр. № 22.